

PROLETAREC

ŠTEV.—NO. 1090.

CHICAGO, ILL., 2. AVGUSTA, (AUGUST 2,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

VSEBINA.

ČLANKI.

"Tretja" stranka in letošnja volilna kampanja.
General Umberto Nobile na povratku.
Čemu boj proti mehiški delavski stranki?
Dr. Anton Korošec je ministerski predsednik.
Kako so klerikalci skušali uničiti "Delavsko politiko".
Konvencija Jugoslovanske katoliške jednote.
Ameriško časopisje potrebuje operacijo.
Tunney se je odločil za študiranje.
Progresivci v Omahi nominirali predsedniškega kandidata.
Sejalci in nerodovitna zemlja.
Lewis in Murray.
Verne L. Reynolds predsedniški kandidat S. L. P.
Blizu sto dolarjev davka na osebo.
Kaj bi moral delavec znati (I. Molek).

IZ NAŠEGA GIBANJA.

Polletno poročilo o financah in aktivnostih kluba št. 1.
Šesto zborovanje IV. konferenčnega okrožja dne 12. avgusta v Sheboyganu.

Razno iz Bridgeporta.
Drama, komedija ali oboje? (Collinwood).
Dne 19. avgusta piknik clevelandskega kluba J. S. Z.

Ali nazadujemo, ali napredujemo?
"Naša je rekla, da je vaša rekla, da je on gava rekla".

Delavcem v Sheboyganu.
Milwauiški "Spartak" je bil nedosleden.
Rojakom v Chicagu: Kam v nedeljo 5. avgusta?

Piknik "Pionerjev" dobro uspel.
Klub št. 1. priredi skupno s češkimi sodrugi velik kampanjski shod.

Iz upravnništva.
Tiskovni fond za angl. prilogo "Proletarca".
Imenik klubov in Konferenc J. S. Z.
Priredbe klubov J. S. Z.

RAZNO.

Pod jermeni (Albin Čebular).
39 angleško poslujočih društev v S. N. P. J. Vičipci.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Published by Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba (Jugoslav Workmen's Publishing Co.) Izhaja vsak četrtek. Published Every Thursday. Naročnina (Subscription Rates): United States and Canada za vse leto (per year) \$3.00, pol leta (half year) \$1.75; Foreign Countries, za leto (per year) \$3.50; pol leta (half year) \$2.00.
Address: PROLETAREC, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. — Telephone: ROCKWELL 2864.

JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA ZVEZA

3639 W. 26th Street, Chicago, Ill.

pridružena

SOCIALISTIČNI STRANKI AMERIKE

Eksekutiva Socialistične Stranke:
Victor L. Berger, Milwaukee, Wis.,
predsednik; Morris Hillquit, New
York, mednarodni tajnik; Daniel W.
Hoan, Wisconsin; James Oneal, New
York; George E. Roewer, Massachu-
setts; Lilith Wilson, Pennsylvania;
Jasper McLevy, Connecticut; James
H. Maurer, Pennsylvania; Wm. Van
Essen, Pennsylvania; Jos. W. Sharts,
Ohio. — Eksekutivni tajnik Wm. H.
Henry.

Glavni urad: 2653 Washington
Blvd., Chicago, Ill.

Tajništvo J. S. Z.:

Tajnik: Charles Pogorelec, 3639
W. 26th St., Chicago, Ill.

Eksekutiva J. S. Z.:

Frank Alesh, Sava Bojanovich,
Geo. Maslach, Filip Godina, Fred A.
Vider, Paul Pihovich, F. S. Tauchar,
Frank Zaitz.

Nadzorni Odbor J. S. Z.:

Donald J. Lotrich, Blaž Novak,
Peter Kokotovich.

Prosvetni Odsek J. S. Z.:

Charles Pogorelec, Andrew Kobal,
Joseph Oven.

Nadzorni Odbor Slov. Sekcije JSZ.:

Jehn Turk, Frank Udovich, Frank
Florjancič.

"Proletarec",

glasilo in last slovenske sekcije JSZ.

Upravni odbor Proletarca: John
Olip predsednik; Vinko Ločniškar
podpredsednik; Frank Alesh tajnik;
Filip Godina blagajnik; Peter Bernik,
Donald J. Lotrich, Fred A. Vider,
nadzorni odbor.

Urednik: Frank Zaitz.

Upravnik: Chas. Pogorelec.

KLUBI J. S. Z.

COLORADO

ŠT. 132, PUEBLO.—Tajnik John
M. Stonich, M. R. A., Box 54.

ILLINOIS

ŠT. 1, CHICAGO.—Tajnik-blagaj-
nik Peter Bernik, 2758 S. Ridgeway
Ave. Organizator F. S. Tauchar. Za-
pisnikar John Turk. Zboruje vsaki
četrti petek v mesecu ob 8. zvečer
v dvorani SNPJ.

ŠT. 20, CHICAGO.—Tajnik Sava
Bojanovich, 2250 Clybourn Ave.;
org. Sava Bojanovich; zapis. Geo.
Maslach. Zboruje v svojih prostorih,
2250 Clybourn Ave.

ŠT. 45, WAUKEGAN.—Tajnica
Anna Mahnich, 624 Helmholtz Ave.
Blagajnik John Gantar. Organizato-
rica Frances Zakovšek. Zapisnikar

Rudolph Skala. Zboruje vsako tretjo
nedeljo v mesecu v Slov. nar. domu.

ŠT. 47, SPRINGFIELD.—Tajnik
Joseph Ovca, 1841 S. 15th St. Orga-
niz. Anton Per; zapis. Fr. Čemažar.
Seje vsako 3. nedeljo v m. v Slov.
nar. domu po društveni seji.

ŠT. 50, VIRDEN.—Tajnik Frank
tempihar, R. F. D. 41, Box W.

ŠT. 60, GILLESPIE.—Tajnik John
Kraiz, R. 2, Box 10.

ŠT. 128, NOKOMIS.—Tajnik-
blagajnik Steve Milavec, 522 East
St. Zapisnikar Rok Božičnik. Orga-
nizatorji Luka Groser, John Rak
in Alojzija Plahutnik. Zboruje vsa-
ko tretjo nedeljo v mesecu ob 10.
dop. pri S. Plahutniku.

ŠT. 224, PULLMAN.—Tajnik P.
Verhovnik, 10138 Wentworth Ave.,
Chicago, Ill.

INDIANA

ŠT. 41, CLINTON.—Tajnik Ignac
Spendal, 560 N. 11th St.

ŠT. 238, UNIVERSAL.—Tajnik
Vincent Vrhovnik, Box 92.

KANSAS

ŠT. 3, COCKERILL.—Tajnik Jos.
Pillich, R. 3, Box 196, Mulberry.

ŠT. 21, ARMA.—Tajnik Steve Du-
das, P. O.

ŠT. 157, GROSS.—Tajnik John
Kunstelj, R. 1, Box 39-A, Arcadia,
Kans.

MICHIGAN

ŠT. 114, DETROIT.—Tajnik Jos.
Menton, 15824 Normandy Avenue.
Blag. Rudolph Potochnik. Organi-
zator Andrej Šemrov. Seje vsako če-
rtro nedeljo v mesecu ob 8. zvečer
v Woodman's Hall, 42 Victor Ave.
H. P.

OHIO

ŠT. 2, GLENCOE.—Tajnik Nace
Žlemberger, L. Box 12. Seje vsako
tretjo nedeljo dopoldne pri N. Žlem-
bergerju.

ŠT. 6, WEST PARK.—Tajnik Paul
Slabe, 4666 W. 130th St., Cleveland,
Ohio.

ŠT. 11, BRIDGEPORT.—Tajnik
Jos. Snoj, R. F. D. 2, Box 7. Zapi-
snikar John Kocjančič, organizatorja
Louis Goren in Frank Blatnik.

ŠT. 26, NEFFS.—Tajnik John
Mauri, Box 441.

ŠT. 27, CLEVELAND.—Tajnik-
blagajnik John Kriebelj, 6409 St.
Clair Ave. Organizator Anton Gar-
den. Zapisnikar Jos. Jauch. Seje vsa-
ko drugo nedeljo v mesecu dopoldne
in četrto popoldne v svojih prostori-
h v Slov. nar. domu.

ŠT. 49, COLLINWOOD.—Tajnik-
blagajnik Joseph Pezdirtz, 14314
Sylvia Ave. Organizator John Bozich.

Zapisnikar Vinko Coff. Seje vsako
prvo nedeljo v mesecu v Slov. del.
domu.

ŠT. 123, MAYNARD.—Tajnik
Andy Zlatoper, Box 22.

ŠT. 189, BLAINE.—Tajnik Frank
Garm, Box 31. Organiz. Martin La-
pornik.

ŠT. 222, GIRARD.—Tajnik John
Kosin, 1006 State St. Frank Gorenc,
blag.; organiz. Louis Blažič; zapis.
John Tancek. Seje vsako 2. ned. v
mesecu ob 10. dop. v Slov. domu.

ŠT. 232, BARBERTON.—Tajnik
John Jankovich, 1218 N. 4th St.

ŠT. 243, WARREN.—Tajnik Fr.
Modic, 90 Milton Ave.

PENNSYLVANIA

ŠT. 5, FRANKLIN-CONEMAUGH.—
Tajnik Stephen Zabrie, 39 Pine
St., Conemaugh. Zapisnikar Adolph
Krašna. Organizator Andrew Vid-
rich. Seje vsako 3. n. v m. ob 2. pop.
v Slov. izob. domu v Franklinu.

ŠT. 7, FARRELL.—Tajnik Frank
Kramar, Box 441.

ŠT. 10, FOREST CITY.—Tajnik
Frank Rataic, Box 685.

ŠT. 13, SYGAN.—Tajnik Frank
Ursitz, Jr., Box 546, Morgan, Pa.
Blagajnik Lawrence Kaučič. Zapi-
snikar Frank Pustovrh. Organizator
Frank Wirant. Zboruje prvo nedeljo
v mesecu v dvorani dr. št. 6, SNPJ.
ob 10. dop.

ŠT. 16, BRADDOCK.—Tajnik
John Rednak, 1634 Poplar Way.

ŠT. 17, GRAYS LANDING.—Taj-
nik Tony Zupančič, Box 53, Greens-
boro, Pa.

ŠT. 19, BURGETTSTOWN.—Taj-
nik Anton Jeram, Box 12.

ŠT. 32, WEST NEWTON.—Tajnik
Joseph Juvan, R. F. D. 2, Box 108.

ŠT. 69, HERMINIE.—Tajnik An-
ton Zornik, Box 202.

ŠT. 118, CANONSBURG.—Tajnik-
blagajnik Paul Posega, Box 197,
Strabane; organizator John Ter-
čelj, J. Koklič in M. Tekavec. Seje
vsako 4. nedeljo v m. ob 10. dop.
v dvorani druš. SNPJ.

ŠT. 127, KRAYN.—Tajnik Louis
Sterle, Box 12.

ŠT. 131, PITTSBURGH.—Tajnik-
blagajnik Anton Chater, 5601 Dun-
can St. Organizator in zapisnikar
John Ban. Zboruje vsako četrto ne-
deljo ob 2. pop. v Slov. domu.

ŠT. 175, MOON RUN.—Tajnik
Jack Tomec, R. D. 10, Box 191,
Crafton, Pa.

ŠT. 178, LATROBE.—Tajnica
Mary Fradel, 1004 Alexandria St.
(Nadaljevanje na 3. strani platnic.)

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

ŠTEV.—NO. 1090.

CHICAGO, ILL., 2. AVGUSTA, (AUGUST 2,) 1928.

LETO—VOL. XXIII.

Upravišтво (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2864.

“TRETJA STRANKA” IN LETOŠNJA VOLILNA KAMPANJA

VSI POSKUSI za zedinjenje nezadovoljnih skupin v republikanski in demokratski stranki v svrhu nominiranja neodvisnega predsedniškega in podpredsedniškega kandidata so se letos izjalovili. Farmerji po osrednjem zapadu in drugod so se večinoma sprijaznili s Hooverjem, nekaj pa se jih navdušuje za Smitha; njihove demonstracije proti Hooverju in platformi republikanske stranke, ki so jih vprizorili v času njene konvencije v Kansas Cityju, so se razblinile v nič. Progresivni in psevdo-progresivni senatorji v republikanski stranki so v tej kampanji večinoma lojalni Hooverju. Senator Norris, najprogresivnejši med progresivci v republikanski stranki, je farmerjem in drugim izjavil, da on ni kandidat in da ne bi sprejel nominacije od strani disidentov, ako bi mu jo ponudili. Senator LaFollette v Wisconsinu ne agitira za Hooverja, niti ne propagira “tretje liste” kakor jo je pred štirimi leti, ko je bil nominiran za predsedniškega kandidata njegov oče in za podpredsedniškega demokratski senator Wheeler iz Montane.

Progresivci so torej brez pravega vodstva, niso se mogli v ničemur zediniti in ne bodo imeli svoje liste. Eni bodo v kampanji neaktivni, drugi so za Hooverja ali za Smitha, kakor jim že narekuje njihova strankarska pripadnost, ostali pa bodo šli tja kjer bi morali biti vsi — v socialistično stranko ter agitirali za Norman Thomasa in James H. Maurerja.

Progresivno gibanje ki je dobilo pred štirimi leti svoj izraz v R. M. LaFollettovi kandidaturi, je bilo v veliki meri delo socialistov in bilo je rezultat socialističnega prizadevanja za organiziranje velike ameriške delavske stranke. Dasi je dobil LaFollette pet milijonov glasov, so se progresivci, ko je prišel čas odločitve, zbalili ter so ostali v starih strankah. Socialisti so šli svojo pot dalje.

Enako neuspešne, kakor progresivci v republikanski stranki, kolikor se samostojne volilne liste tiče, so skupine ki funkcionirajo pod imeni strank ali zvez, npr. farmarske-delavske stranke v raznih državah, progresivna stranka itd. Tudi te so se prizadevale, da se zedinijo v eno skupino v svrhu nominiranja svojega

predsedniškega kandidata, dosegle pa niso v tem pravcu ničesar. Meseca julija so imele v Chicagu skupno konvencijo minnesotska Farmarska-delavska zveza, farmarske-delavske stranke držav Illinois, Nebraska, South Dakota, Montana, Colorado, Georgia in distrikta Columbia, nadalje progresivne skupine iz držav New Mexico in Missouri. Prišlo je okrog trideset delegatov, ki so razpravljali dva dni o možnosti, da zgrade stranko, ki bo v stanju poseči v volilno kampanjo, in prišli do zaključka, da jih more rešiti le kandidat, ki bo sam na sebi privlačen. Eni izmed teh delegatov so se navduševali za senatorja Norrisa, in eni za Gale A. Plagmana iz Iowe. Drugi delegatje, ki se niso bali gledati resnici v oči, so izjavili, da če hočejo farmarske-delavske skupine v letošnji kampanji res kaj storiti v borbi proti strankam ameriškega velekapitala in korupcije, jim ne preostaja drugega kakor da se izrečejo za sodelovanje s socialistično stranko in da indorsirajo njenega predsedniškega in podpredsedniškega kandidata. Ko je prišlo do glasovanja, se je pri prvih volitvah izreklo 14 delegatov za Norman Thomasa, 11 za nominiranje senatorja Norrisa, 5 za Plagmana in eden za Maurerja. Ta glas je bil namenjen Thomasu in če bi dotični delegat glasoval pravilno, bi bil Thomas indorsiran. Pri drugem glasovanju je dobil Norris 16 in Thomas 14 glasov. Tako so zmagali oni, ki nočejo priznati, da so se stranke, ki so bile ustanovljene da nadomestijo socialistično, ponesrečile. Ker pa Norris nominacije ni sprejel, je konvencija prepustila zadevo nominiranja ali indorsiranja eksekutivi, in ta se je na eni svojih prošlih sej izrekla za Norman Thomasa. Ob enem je podvzela tudi korake, da se farmarske-delavske skupine pridružijo socialistični stranki, ker pa imajo precejšnje finančne obveznosti, oziroma dolgove, je stvar pridružitve odvisna od ugodne rešitve tega vprašanja. Naj se že reši kakorkoli, dejstvo je, da so se naša preduvidevanja z ozirom na razvoj političnega življenja v tej deželi v delavskem in farmarskem svetu uresničila. Socialistična stranka je šla skozi težke krize in se ni še opomogla, a dokazala je, da je tukaj ker je

potrebna, da je tukaj zato ker jo zahteva razvoj, ker jo zahtevajo interesi delavskega ljudstva.

V letošnji volilni kampanji torej nimamo "tretje liste" (third party ticket), kakor smo jo poznali l. 1912, 1920 in 1924. Imamo pa listo, ki je tukaj že dolgo let in bo ostala. Socialistična stranka je v letošnjem boju proti strankama kapitalizma edina, ki pride v poštev kot stranka. Razen nje imajo svojega predsedniškega kandidata komunisti in eselpisti, toda ne prvi ne drugi niso jaki in pred štirimi leti so dobili vsaki le nekaj na 30.000 glasov. Komunistom služi ta kampanja v glavnem za boj proti socialistični stranki, zato pridejo še toliko manj v obzir.

Kaj store nezadovoljni farmarji? Eni so se na konferenci v Kansas Cityju in v Houstonu izrekli za socialistični program v kolikor se tiče agrarnih problemov in so indorsirali Norman Thomasa. Drugi, ki se s Hooverjem nikakor ne morejo sprijazniti, Smith pa jim tudi ni ideal, še premišlujejo, ali naj se končno le pridružijo Hooverju, ali pa se izrečejo za socialiste. In delavske organizacije? Konservativne ameriške unije pod vodstvom eksekutive A. F. of L. so večinoma za demokrate, posamezni odborniki se navdušujejo za Hooverja, resnični prijatelji delavskih interesov pa so za sodelovanje s socialisti. Norman Thomas ima med naprednimi elementi v unijah veliko prijateljev in mnogi agitirajo zanj in za program, ki ga predstavlja. Nekatere unije so ga indorsirale in veliko naprednih unijskih voditeljev je združenih v odboru, katerega namen je sodelovati v socialistični volilni kampanji.

Ostanejo še progresivci v Wisconsinu in drugih državah severo ter osrednjega zapada, ter oni, ki se zbirajo okrog liberalnih revij po vzhodu, in se še niso definitivno odločili, kam. V Wisconsinu bodo pasivno na strani Hooverja, drugi ki hočejo biti odkritosrčni, pa bodo glasovali za socialistično listo. Isto velja za progresivce v Dakotah, Nebraski itd. Oni, ki se zbirajo okrog revije "Nation" so eni prijazni Norman Thomasu, pri reviji "New Republic" pa so naklonjeni Smithu.

Kdor agitira za demokratsko ali republikansko stranko, ne more biti in ni progresivec. Demokrat Smith in republikanec Hoover storita vse, da pokažeta svojo udanost kapitalizmu. Delavskim interesom ne bo služil nobeden teh dveh, služi pa jim socialistična stranka in njeni kandidatje. Kdor je za ljudstvo in proti sistemu korupcije, bo ne le glasoval, ampak tudi agitiral za socialistično listo.

Ce vam Proletarec ugaja, ga naročite. Stane \$3 za celo leto, \$1.75 za pol leta, \$1 za četrt leta. Ce pošljete \$4, boste dobivali "Proletarca" in revijo "Pod lipo" skozi vse leto. Pošljite naročnino takoj.

General Umberto Nobile na povratku

Ko se je general Umberto Nobile vozil dne 5. maja s svojo ekspedicijo v zrakoplovu "Italia" nad Norveško proti severnemu tečaju, ga je ljudstvo pozdravljalo. Namen je bil drzen in Italijani so ga oglašali, da povečajo sebe in svojo deželo.

Dne 27. julija se je general Nobile vračal preko Norveške v domovino, da ga zasliši in ji od svoje strani pojasni nesrečno usodo zrakoplova in poloma ekspedicije. Še pred par meseci junak dneva, je danes kakor premaganec, ki je izgubil vse. Nobileova ekspedicija je končala ne le s popolnim fiaskom, ampak tudi tragično; zrakoplov je uničen, nekaj rešenih članov ekspedicije je poškodovanih, švedski raziskovalec polarnih krajev profesor Finn Malmgreen, ki je bil z njo, je umrl na ledu, šest članov Nobileove posadke, ki so ostali v zrakoplovu po usodnem zaletu in Roald Amundsena ter njegovih pettovarišev, ki so šli z njim na rešilno ekspedicijo, pa še niso našli.

Pri rešilnem delu in iskanju Nobilevih ljudi so sodelovale Rusija, Norveška, Švedska in Italija. Rusi so storili največ.

Ko se je Nobile vračal in se je v norveškem pristanišču Narvik izkrcal, da se vozi naprej z vlakom, je bil sprejet z zvižgi. Moštvu italijanske ladje Citta di Milano ni hotel nihče Norvežanov pomagati, da se jo priveže k pomolu; italijanski mornarji so morali izvršiti delo sami. Nobile je bil torej sprejet neprijazno, ker je ljudstvo mnenja, da je širokoustnež, ki je nastopal teatralno ter šovinistično, v nesreči pa je igral vlogo bojazljivca in povzročil svojim ljudem še več nepravil. Tudi je napravilo slab vtis, ker je pustil, da je bil on prvi odpeljan z ledenih plošč na ladjo, namesto da bi kot poveljnik in vodja dal drugim priložnost.

Nobileova ekspedicija je imela v prvi vrsti namen s svojim poletom nad tečajem oglašati Italijo in opozarjati svet na njen fašizem. Pri liko je hotel izrabiti tudi vatican, ki je izročil Nobileu križ, da ga posadi na tečaju. Zrakoplov stane Italijane velike vsote denarja; tudi rešilni poskusi so zahtevali velike denarne žrtve. Rezultat podvzeta je ničev in svet obsoja italijansko vlado ter generala Nobila, prvič ker sta podvzela ta polet bolj vsled šovinističnih motivov kot pa vsled namena koristiti znanosti, in drugič, ker se nista izkazala kos nalogi. Mussolini se jezi na onimi, ki polet ter njega rezultat kritizirajo — češ, da blatijo Italijo ter ji skušajo škodovati na ugledu. V resnici ji je škodoval on in pa general Nobile, posebno slednji, ker ni hotel poslušati nasvetov izkušenih polarnih raziskovalcev in je dirjal v pogubo namesto k slavi.

Čemu boj proti mehiški delavski stranki?

Kdor je reden čitatelj ameriškega dnevnega časopisja, je opazil, kako sistematično so nekaj dni po umoru novoizvoljenega mehiškega predsednika Obregona pričele prihajati v svet vesti, da so v atentat zapleteni člani mehiške delavske stranke, v prvi vrsti Louis Morones, član Callesovega kabineta. Četudi je atentator priznal, da je izvršil umor v "obrambo katoliške cerkve", in dasi je znano da je fanatičen klerikalec, ga je spovednik "pridobil" na nadaljna "priznanja", s katerimi je glasom vesti kompromitiral vodilne osebe mehiške delavske stranke ter zveze strokovnih unij. Vsled pritiska obregonistov so člani delavske stranke v interesu miru izstopili iz vlade, klerikalizem pa je to izrabil — češ, tudi to je dokaz, da so za umor odgovorni politiki delavske stranke, ne pa katoliška cerkev. V resnici je odgovorna slednja in morilec se noče podati "spovednikom", ki ga silijo, da naj v svojih izpovedih navede sokrivce, katere bi dobil v delavskih vrstah. Cerkev bi bila pripravljena spraviti nekaj nedolžnih delavskih agitatorjev na vešala, zato da bi sebe oprala krivde.

Morones, ki je voditelj delavskega gibanja v Mehiki, se je pred letom sprl z Obregonom, voditeljem stranke mehiških kmetov. Dasi je Obregon v času revolucije delal skupaj z delavstvom, je sedaj koncentriral svojo taktiko bolj na probleme kmetov, v vprašanih industrialnega delavstva pa je izgledalo, da bo popuščal v škodo slednjemu. Spor med Moronesom in Obregonom se je ostril, toda delavska stranka ni storila nobenega koraka da prepreči Obregonu povratek na predsedniško mesto. Poznavalci razmer so trdili, da predno bi Obregon nastopil svojo službo, bi se dosegel med njegovo in delavsko stranko sporazum za sodelovanje, kakor sodeluje delavstvo s Callesovo administracijo. In namesto, da bi potek odnošajev šel v smeri sporazuma, ga je atentat na Obregona obrnil v nasprotni tok. Umor je torej koristil delavstvu sovražnim interesom. Klerikalizem obeta od njega mnogo, ker računa, da bo prihodnji predsednik, ki ga morajo Mehikanci izvoliti namesto Obregona, klerikalizmu bolj popustljiv kakor je Calles ali kakor bi bil Obregon. Kapitalizem pa pričakuje v sedanji situaciji koristi zato, ker povzroča tak atentat v Mehiki napetost in ima priliko izsiliti marsikaj kar si bi v normalnih razmerah ne upal zahtevati. Ne smemo pozabiti, da je sedanji ameriški poslanik v Mehiki eden izmed glavnih finančnikov in članov Morganove diplomacije. Je spretnejši kakor je bil njegov prednik in za ameriške kapitalistične interese v Mehiki je že veliko storil. Klerikalizmu in kapitalističnim interesom je mehiška delavska stranka v napotje. Treba jo

je v javnosti diskreditirati, treba ji je vzeti vpliv, in za ta namen je bila izrabljena tudi situacija, ki je nastala po atentatu na Obregona. Vzlic tem kapitalističnim-klerikalnim nakam pa bo mehiško delavstvo ostalo lojalno svoji stvari in ne bo dopustilo, da bi ga zavedli v dejanja, ki bi mu škodovala. Mehiško delavstvo ostane na pozorišču in bo čuvalo revolucijo in njene pridobitve.

Dr. Korošec je ministerski predsednik

Streljanje v narodni skupščini kraljevine SHS je povzročilo poleg drugih neprilik ministersko krizo. Vlada je morala odstopiti, da tako da zadoščenje opoziciji, pred vsem obstreljenemu Radiću, a nastal je problem, kdo naj sestavi novo. Zedinili so se, da naj general Hadžić sestavi izvenstrankarski kabinet, pa se mu ni posrečilo. Po mnogih posvetih s kraljem je ta končno poveril sestavo vlade dr. Antonu Korošcu, ki je nalogo izvršil. Z Dunaja poročajo, da bo Koroščevo ministerstvo težko plulo po vznujenih vodah jugoslovanske politike in mu prerokujejo kratkotrajno življenje.

Dr. Korošec in Štefan Radić nista prijatelja. Korošec je duhovnik in politik, Radić je voditelj hrvatske seljačke stranke, in hrvatski seljak je veren. Tudi Radić je veren, a ne ljubi "popova". Na shodih jih rad kritizira in smeši, in to na način, kakor da je on vernejši in bližje Kristu kakor oni. Radić je Radić tudi v tem oziru. Koroščevo ministerstvo torej ne bo imelo zaslombe v Radićevo stranko. Opirati se bo moralo na večino, ki jo tvorijo v njegovi koaliciji Srbi, slovenski klerikalci in drugi, v opoziciji pa bodo Radićevo Hrvatske, ki ne marajo Srbov radi srbske hegemonije, radi vere in pa radi tega, ker so naučeni nekoga črtiti. Kajti Radićevo nasprotstvo Srbom ni iskreno, ni ne v interesu Hrvatov in ne Srbov. Ureditve razmerja med narodnostmi v Jugoslaviji rabi vse zrelejše može kakor je Radić, in zahteva tudi stranke, ki bodo v opoziciji, kadar so v opoziciji, radi načel, radi programa, ne pa zato ker niso zastopane v vladi.

Lewis, Murray, prvi za republikance, drugi za demokrate

L. 1924 je John Lewis, predsednik U.M.W., agitiral za republikansko stranko. Koliko je dala za to pomoč premogarjem, jim je dobro znano. Letos se je Phil Murray, podpredsednik unije, izjavil za Smitha in demokrate. Posledica take politike je, da stavke niso uspešne kakor bi bile, ako bi unije vodile delavsko politiko.

Kaj bi moral delavec znati

(Predaval Ivan Molek v Sheboyganu, Wis., dne 26. februarja 1928.)

(Nadaljevanje.)

Že iz tega lahko vidite, da je socializem, odnosno socialna filozofija in socialna ekonomija — zraven spada tudi socialna psihologija — ogromno polje. Vse to skupaj je znanstveni socializem. Kdor ne pozna znanstvenega socializma — vsaj v glavnih potezah ali principih — ne more imeti pojma o političnem socializmu ali programih socialistične stranke, katere naloga je, da glavna načela znanstvenega socializma aplicira na življenje ali izvede v praksi. Delavec, ki ne pozna načel ali principov znanstvenega socializma, ne more biti prepričan socialist, pa naj je še tako voljan.

Zato so socialne vede najhvaležnejši študij za delavca. In te vede so poljudne, niso težke; Vsakdo, ki ima voljo, se lahko poglobi vanje. Informativne literature, posebno v angleščini, je na kupe. Treba je le — kakor sem rekel — da si delavec naredi malo podlage s študiranjem zgodovine, politične ekonomije in glavnih principov prirodoslovnih znanosti.

Pravtako je potrebno našim nasprotnikom, da poznajo te vede, predno se lotijo kritiziranja istih. Najsmešnejša prikazen so naši "učenjaki", ki kritizirajo socializem, pa ga ne poznajo v njegovem bistvu, pač pa je vse njihovo znanje o predmetu pobrano iz druge ali celo tretje roke, morda samo iz časopisov in pamfletov, ki se tiskajo za protisocialistično propagando. Vsak resen kritik se poglobi v originalna dela svojega predmeta.

Da resumiram: Delavec, ki hoče biti napreden in koristen sebi in drugim, torej delavec, ki hoče biti dober revolucionar, mora najprej revolucionirati *samega sebe*. Predno more govoriti drugim o revoluciji, mora sam izvršiti revolucijo v svoji glavi, to se pravi: v svojem mišljenju. Zavreči mora stari nazor in sprejeti novega. Ta preobrat v sebi pa doseže le tedaj, ako *spozna* samega sebe, življenje in svet. To spoznanje pa ne more priti drugače, kakor če se delavec *uči, uči in uči*. In učiti se mora sam! Znanje je stvar, ki se ne more podedovati ali kupiti "ready made". Kdor hoče kaj znati, se mora sam potruditi, da bo znal. Vsak delavec — in v tem slučaju vsak človek — ima v možganih dovolj prostora za vse potrebno znanje. Krivda pri mnogih ljudeh je, ker svoje možgane navadijo na lenobo, misleč, da lahko izhajajo s tem, kar že znajo. In ker tako mislijo — ker večina delavcev še tako misli — kaj je rezultat? To, da so hlapci drugih, hlapci prefrigane manjšine, ki je vesela tega, da delavska masa nič ne razmišlja in da nič ne zna — ne zna tega, kar bi bilo masi v korist in v škodo manjšini, ki jaše na tilniku večine.

Bratje in sodrugi, zapomnite si globoko

eno resnico! Oborožena pest ni še nikdar ničesar zgradila, niti ne bo. Dobra je samo za podiranje. Vse, kar je bilo do danes od ljudi zgrajenega na svetu, je zgradila le *sila razuma*. Vse, kar ima človeštvo dobrega do danes v svoj kredit, je sad *znanja in dela*. Brez dela ni nič, brez znanja ni dela in brez spoznanja ni pravega znanja. Delavstvo bo zmagalo takrat, kadar spozna, da *mora znati več* kot je znalo doslej. Takrat bo delavstvo zrelo za preobrat in zmago — *ne prej*. Zrelo bo zato, ker bo sposobno za vodstvo svoje usode. Večina danes še ni sposobna. Nikar se ne varajmo! Vsak korak v boljše življenje mora iti po cesti spoznanja novih resnic.

Prvo delo, ki ga je človek znal na zemlji, je bilo spretno ubijanje. To je kruti naravni zakon, ki pravi: Ubij in jej, da ne boš sam ubit in pojeden! To je stopnja živalskega življenja. Življenje vsega živalskega sveta živi od življenja. Po najnovejšem domnevanju učenjakov je človek star dva milijona let. Od te dobe je človek živel 1,990,000 let izključno od ubijanja, kolikor se ni zadovoljil z divjim sadežem ali s koreninami in lubjem. Bil je najkrutejša zver pod solncem. Šele potem, ko se je njegov razum toliko dvignil, da je začel spoznavati tajnosti nature, je človek postal človeški. Dokler ni človek spoznal nature, je bil njen suženj. Izmisli si je celo vrsto bogov, katerim je potem prepustil vso skrb za svoje življenje in jim dal oblast, da so ga terorizirali od zibeli do groba na najgorostnejši način. Človek pa je deloma že in sčasoma popolnoma premaga tudi to suženost, ki je bila največja v zgodovini človeštva. Njegov razum je njegov osvoboditelj. Namesto da je človek suženj nature, mora biti natura sužnja človeka. To je tisti veliki preobrat, ki je prišel v dobrih sto letih, kar je znanost začela izpodrivati praznoverstvo — odkar je človek pričel pridobivati svoje potrebščine na znanstveni način. Na svetu bi še danes ne bilo industrij, ne bi bilo kapitalizma in ne socialističnega gibanja, če bi ne bilo parnega stroja in električnega dinamoa. V Ameriki in Evropi bi še danes umiralo stotisoče ljudi za kugo in koleru in tisoči bi romali na božja pota in s tem zanašali bolezen med zdrave ljudi, če ne bi bilo medicinske vede, ki je odkrila bakterije in uničila kužne bolezni. Človek danes ne ustvarja več bogov (ima še nekaj starih, katere pa drži bolj iz navade kot iz potrebe). Človek danes rajši ustvarja stroje, ki so njegovi hlapci. Kadar človek danes zboli, gre najrajši k zdravniku, oziroma ga pokliče. Zegnana voda je sicer še v čišlih pri mnogih ljudeh — vendar se pa vsakdo bolj zanese na moderna zdravila. Ves ta preobrat je prišel s *spoznanjem*.

Ako je torej moderni človek toliko dosegel v dobrih sto letih, ni najmanjšega razloga, zakaj ne bi dosegel dvakrat, trikrat ali celo desetkrat več v prihodnjih sto letih. Predvsem mora

bolj pametno urediti svoje življenja, da bo njegovo bogastvo, ki ga je nagromadil kot še nikdar prej v zgodovini človeštva, služilo vsem ljudem. To pa je naloga delavskega razreda, ki ima pri ustvarjanju bogastva največ dolžnosti in najmanj pravic. Človek, delavec danes ustvarja stroje, toda stroji delavcu najmanj koristijo. Današnji delavec je povečini tako nespameten kot je bil suženj v starem veku in tlačan v srednjem in novem veku. Kapitalist najame izurjenega delavca: inženirja, ki mu izdela načrt za stroj; potem najame mehanike, ki po načrtu naredi stroj. Ko je stroj gotov in začne obratovati, gre toliko in toliko delavcev na cesto, kajti namesto njih opravlja delo novi stroj. Strojna, znanstvena produkcija je dobra stvar, toda postavljena je na napačno podlago. Mašinska produkcija stoji tam, kjer je bila suženjska produkcija v starem veku in tlačanska produkcija v srednjem veku: *na privatni lastnini in zasebnem dobičku*. To je tista grda napaka.

Znanstveno urejena strojna produkcija more osrečiti delavce v splošnem le tedaj, če se socializirajo sredstva produkcije in produkt sam. Delo je že danes socializirano; delo je kolektivno. To se pravi, da vsi delavci ene tovarne izdelujejo gotov predmet. Včasih je čevljarški delavec sam izdelal par čevljev, danes pa gre čevljar skozi sto rok in vsak delavec naredi le en del ali delček čevlja. To se imenuje kolektivno delo. Ako torej delavci sleherne industrije pokažejo, da znajo kolektivno proizvajati vse potrebščine, bi morali tudi pokazati, da znajo ravno tako kolektivno posedovati in upravljati industrije in produkt. To pokažejo — kakor hitro se pobrigajo in spoznajo, da je privatni lastnik industrije peto kolo, ki ga delavci prav nič ne potrebujejo. To spoznanje bo njihova osvoboditev in čim prej pride to spoznanje, tem prej pride osvoboditev.

Kaj pa medtem, dokler ni tega spoznanja pri večini? Kaj naj delamo mi, ki smo že spoznali to potrebo, pa ne moremo nikamor, ker nas je premalo?

Predvsem: kaj morejo storiti slovenski socialisti v Ameriki? Saj večkrat slišimo rojake, ki nastopajo kot praktični možje in nam pravijo: Kaj vruga silite skozi zid in zapravljate čas, energijo in denar, ko vas je komaj peščica in Amerikanci niti ne vedo, da ste tukaj?!

(Dalje prihodnjič.)

Verne L. Reynolds predsedniški kandidat S. L. P.

Na mesto Frank T. Johnsa, ki je bil predsedniški kandidat S.L.P. (Socialist Labor Party), je eksekutiva nominirala Verne L. Reynoldsa, svojega podpredsedniškega kandidata. Johns je kmalu po nominacijski konvenciji utonil, ko je skušal rešiti nekega otroka pred potapljanjem.

Ameriško časopisje potrebuje operacijo

Dr. Charles Mayo se pritožuje nad ameriškim časopisjem, ker daje toliko važnosti poročilom o zločinih ter jih razglasa z velikimi naslovi na prvi in naslednjih straneh, in da vzbuja še več pozornosti, prinaša slike prizadetih oseb v raznih pozah. Dr. Mayo smatra to za bolezen, za nekaj kar je treba izrezati. Če je treba bolnika operirati, ga operiramo. Časopisju je treba izrezati vesti o zločinih, ne da naj bi jih zamolčalo, ampak da bi jih prinašalo kje na notranjih straneh kot novice, ne kot romane z opisi junakov ter vseh mogočih podrobnosti.

„Če kdo učenjakov na polju vede doseže še tak uspeh z novo iznajdbo, njegovo ime ne pride v liste,“ je dejal zdravnik Mayo. „Ampak če koga ubije, tedaj mu posvete celo stran. Stalo je okrog dva milijona dolarjev, da je ljudstvo izvedelo podrobnosti Hall-Millsove obravnave radi umora, katera se je vlekla v napestosti 'največjega zanimanja'.“

Nekdo mu je ugovarjal: „Ljudje hočejo take vesti,“ in dr. Mayo mu je odgovoril: „Ako ljudje zahtevajo kokain in druga narkotična sredstva, ali jih jim bomo dali?“

Ni res, da ljudje hočejo vesti o zločinih, ampak profita lačno kapitalistično časopisje jih je začelo objavljati v takih oblikah, da apelirajo na najnižje strasti in instinkte v človeku, zato da so z njimi vzbudili zanimanje, ustvarili „senzacije“ ter povečali cirkulacijo in s tem svoj profit. Dr. Mayo je slovit zdravnik in priporoča za ozdravljenje časopisja odpravo prominentnosti za vesti o zločinih. Socializem pozna še boljše zdravilo: odprava tekme za profitom. Dokler bo ta, bo časopisje okuženo, ker se mu ne gre zato da da čitateljem kar bi bilo njim koristno, ampak to, kar misli da „hočejo“. Odločuje profit, in radi profita so pripravljeni storiti vse, neglede na slabe posledice.

Tunney se je odločil za študiranje

Gene Tunney, ki je dne 26. julija v stadionu v New Yorku pokazal, da ostane še v nadalje šampjon v boksanju, pravi, da gre v višje šole in se posveti študijam. Zadnjič je bilo v stadionu, ko se je pretepal z Newzlandcem Tom Heeneyjem, 40.000 ljudi; promotor jih je pričakoval veliko več in pravi, da je naredil veliko izgubo. Tunney je odnesel tisočake, in tudi Heeney jih je precej dobil, ne samo po glavi, ampak tudi v žep. Tunney bo baje študiral filozofijo. Sredstev mu ne manjka, kajti od kar je šampjon, so njegovi dohodki tolikšni kakor če bi bil milijonar. Dobiti za en „fight“ okrog pol milijona, to ni malo, in Tunney bo najbrž študiral, kako to, da so ljudje za tak špas pripravljeni trošiti toliko denarja.

Konvencija Jugoslovanske katoliške jednote

Anton Zbašnik je predsednik, in Paul Bartel ter Janko Rogelj sta zapisnikarja konvencije.

Dne 30. julija se je pričela v avditoriju višje šole na Elyju, Minnesota, XIII. konvencija Jugoslovanske katoliške jednote. Navzočih je okrog 200 delegatov in glavnih odbornikov ter precej gostov. Glavni odbor JSKJ. šteje 14 članov, poleg teh pa je navzoč tudi urednik glasila, ki glasom pravilni glavni odbornik, toda se deluje nato, da postane.

Za predsednika konvencije je bil izvoljen gl. predsednik Anton Zbašnik iz Pittsburgha. Zapisnikarja sta Paul Bartel iz Waukegana, Ill., in Janko Rogelj iz Clevelanda.

Družba delegatov je zelo pisana. Dobite mlade, med njimi celo take ki so prišli iz Slovenije po vojni, in *oldtajmerje*, ki prihajajo na konvencije te jednote skoro od začetka. Med delegati so izobraženci, profesionalci, biznismani (slednji so prilično dobro zastopani) in delavci, ki si služijo kruh v tovarnah in rudnikih.

Med glavnimi odborniki ni nasprotstev, in če so, jih ne pokažejo javno. Obratno, v svojih poročilih drug drugega hvalijo in naglašajo, da so delali v najlepši harmoniji za jednoto. Nekaj poročil odbornikov je bilo podanih v glasilu pred konvencijo, drugi so jih prečitali tukaj.

Poročilo gl. predsednika podaja sliko njegovega delovanja od prošle konvencije, omenja dva vodilna umrla člana (John Goužeta in Mohorja Mladiča), pojasnjuje čemu se je glasilo "Nova Doba" preselilo iz Sakserjeve tiskarne (New York) v Pirčevo (Cleveland), in da se je radi naraščajočega dela dalo gl. tajniku pred dvema leti še eno pisarniško moč, tako, da delajo sedaj v gl. uradu trije: tajnik in dve klerkinji. Poročilo navaja, da se je tekom zadnjih treh let in pol število članstva pomnožilo za 5,400 in blagajna je narasla za nad \$400,000. K temu je izjavil: "Upravljam milijondolarsko organizacijo s tremi osebami v glavnem uradu ni nekaj enostavnega in večje ekonomije si ni mogoče predstavljati." V njegovih statističnih podatkih pravi med drugim, da je štela JSKJ. ob času prošle konvencije 116 društev, sedaj pa jih ima 162, torej je napredovala za 46 društev. Pred štiri leti je imela 14,561 članov v obeh oddelkih, sedaj pa jih ima okrog 20,000. Jako pohvalno se izraža o delu raznih glavnih odbornikov, posebno o delu tajnika ter urednika.

Poročilo urednika, ki je bilo že priobčeno v glasilu, navaja, da je prva številka "Nove Dobe" izšla 7. januarja 1925 v New Yorku, kjer je izhajala do konca marca 1926, v začetku aprila pa se je začela tiskati v Pirčevi tiskarni v Clevelandu, ker je ta dala za tisk nižjo ceno kakor Sakserjeva. "Nova Doba" se tiska sedaj okoli 11,000 izvodov. Dobiva jo vsak član, razen kjer je več članov skupaj (v družinah) in so jo eni radi ekonomije odpovedali. To pojasnjuje, čemu se je tiska manj kot pa je članov. Stroški glasila so v letu 1927 znašali \$10,500, in to za tisk, plače, poštnino, najemnino itd. Dohodkov na oglasih je imelo okrog \$1000, tako da stane glasilo v omenjenem letu vsakega člana okrog 80c. Večinoma izhaja na štirih straneh. Urednik v svojem poročilu naglašja, da se pri "Novi Dobi" zelo malo rabijo škarje. Dejal je, da razen povesti in novic iz stare domovine je povečini vse drugo

gradivo v nji originalno. Urednik "Nove Dobe" je ob enem upravnik, Upravniško delo pri "N. D." je v glavnem sestavljanje oglasov, korespondenca in urejevanje imen v naslovniku. Pravi, da je v tem okrog 300 do 500 sprememb tedensko, kar je mnogo, če se pomisli, da glasila podpornih organizacij nimajo nobenih sprememb kar se tiče naročnine članov, ker jo plačujejo skupno. Spremembe v naslovniku so, ako se član preseli, ako pristopi ali ako je črtan. Največ je selitvenih, kar dokazuje, da se naši ljudje selijo iz kraja v kraj za delom, ali pa menjajo stanovanja v zelo velikem odstotku. Urednik se pritožuje nad obilico dela in konvencija mu bo dovolila v bodoče pomoč. V priporočilih svetuje, da bi angleški del glasila zavzemal eno ali dve strani, ki naj bi ga urejeval kdo tu rojenih Slovencev. Nadalje, da se uredniku dovoli posecati vse seje glavnega odbora, pa če je glavni odbornik ali ne. To priporočilo je treba umeti tako, da je urednik v Clevelandu, seje odbora pa se vrše na Elyju. Je torej le vprašanje stroškov, a gotovo bo konvencija tej želji ugodila, ker navaja urednik dobre argumente. O glasilu se pohvalno izražajo in splošno mnenje je, da se lastno glasilo podporni organizaciji v agitatoričnem oziru dobro izplačuje.

O poročilih tajnika, vrhovnega zdravnika in drugih pozneje. Bila so vsa sprejeta na znanje, najvažnejše pa je seveda tajnikovo, ker podaja sliko, v kateri so razvidne hibe, npr. v bolniškem skladu, ki zahteva v tej jednoti rešitve kakor v vseh drugih. Med večino delegatov se opaza v tem oziru isto razpoloženje kot na waukeganski SNPJ. ali na indianapoliški SSPZ. Zahtevajo velike podpore in nizke asesment.

Še nekaj primerjanja. SSPZ. je bolj izrazito delavska v smislu njenih tendenc kakor pa JSKJ., toda na tej konvenciji dobite več članov z razredno delavsko vzgojo in socialističnim mišljenjem kakor pa jih je bilo na konvenciji SSPZ. v Indianopolisu. Na drugi strani pa ima SSPZ. več društev, ki so napredna v smislu svojih aktivnosti, kakor jih ima JSKJ.

Progresivci v Omahi nominirali predsedniškega kandidata

Progresivna stranka je imela svojo konvencijo v Omahi, Nebraska 26. julija, na kateri je sprejela "najboljšo platformo" ter nominirala za predsedniškega kandidata Dr. Henry Hoffmana. Navzočih je bilo sedem delegatov, katere je izbral Hoffman, ki je bil glava konvencije, njenih odsekov in platforme.

Papagaj pravi

Jaz bom letos demokrat, zato ker kandidira za predsednika katoličan Smith. Morda bodo potem še boljši časi kot pod republikanci.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

RAZNO IZ BRIDGEPORTA.

BRIDGEPORT, O. — Kampanjska veselica kluba JSZ. in mladinskega orkestra druš. št. 13 SNPJ., ki se je vršila 30. junija, je, upoštevajoč sedanje slabe razmere, zadovoljivo izpadla. Zabava je bila prijetna. Prebitek je znašal \$23.80, od katerega pride na klub \$11.90 in enaka vsota na godbo. Vsem, ki so posetili priredbo in na kakršenkoli način pomagali, izrekamo zahvalo. Prišel je tudi Nace Žlemberger ter naš razveselil s svojim obiskom.

Naš klub je prispeval v kampanjski fond obiške soc. stranke \$5, ostalo pa porabimo za agitacijo od časa do časa. Podpise na volilne peticije pridno nabiramo, moram pa reči, da bi jih lahko več dobili, če bi bilo več zanimanja in malo več požrtvovalnih članov.

Seje kluba št. 11 JSZ. se bodo v bodoče vršile v društveni dvorani in ne več pri s. John Drečniku. Upoštevajte to in pridite na prihodnjo sejo v nedeljo 19. avgusta ob 10. dopoldne v društveni dom na Boyds-villu polnoštevilno. Ker smo v volilni kampanji, imamo na dnevnem redu mnogo točk, o katerih je treba razpravljati in sklepati. Tudi premogovniška situacija z ozirom na nov položaj zahteva, da o nji razmotiramo. Na prošli seji je klub sklenil, da se da slikati z namenom, da se sliko priobči v družinskem kalendarju. Radi deževnega vremena se slikanje ni izvršilo, bo se pa na prihodnji seji 19. avgusta.

Po proglašu smerničnega odbora U.M.W. of A., da odstopi od zahteve za enotno mezdnost lestvico kakor jo določa bivši jacksonvillski dogovor, so se tu takoj začela prizadevanja, da se snidejo zastopniki unije ter operatorjev v svrhu nove pogodbe, ki bo seveda separatna, veljavna le za ta distrikt, kadar in ako se jo sklene. Eni operatorji so takoj hoteli zatrjevati, da z unijo nočejo imeti več opravka, drugi pa se ne protivijo toliko, očitajo le, da so predlagali uniji to kar danes sama priznava — separatne pogodbe, že davna. Tudi governor Vic Donahey je napravil pritisk na operatorje, naj bodo z ozirom na unijo popustljivi ter se z njo pobotajo, da nastane mir v državi. O pogajanjih sedaj ko to pišem še ne morem poročati, ker ne vem v koliko so že v teku, storil pa bom to pozneje. Naj omenim, da se tu sedaj (to pišem 26. julija) govori, da je Lorain Coal Co., v kateri je zaposlenih večina naših rojakov te okolice, že pristala v novo pogodbo z unijo. Ako je to res, tedaj našim premogarjem ne bo treba v neunijske rove. — *Joseph Snoy.*

DRAMA, KOMEDIJA, ALI OBOJE?

COLLINWOOD, O. — V 1088. števil. Proletarca je bila priobčena drama št. 2, ali Jernejev vstop v društvo št. 26 SSPZ. Odigrana je bila dne 1. julija.

Na tisto stvar odgovarja v "Enakopravnosti" z dne 25. julija predsednik omenjenega društva. On zagovarja rojaka Jerneja Hafnerja in pravi, da je pristopil v društvo po vseh določbah, ki jih predpisujejo pravila. Dobro, pravila določajo, da mora biti prosilec na eni seji predlagan, na naslednji se pa glasuje o sprejemu. Poglej v zapisnik, če je bil na seji 3. ju-

nija. Pravila določajo tajno glasovanje. Ali se je to upoštevalo? Ali si povedal, kdo je novi kandidat? Ali ni nastalo začudenje, ko se je prikazal Jernej, ker člani niso vedeli, kdo da pride?

Sedaj pa na drugo poglavje: Kdo pa ti brani Jerneja! Kdo ti hoče diktirati? Ljubi ga, ljubi ga še bolj kakor samega sebe. Mladi mož, ko se je poročil, je tako ljubil svojo ženo, da ji je v objemih pripovedoval: Tako te imam rad, da bi te kar snedel. Leta pozneje mu je bilo žal, da ni to storil, kajti ljubezen se je spremenila v boj, v sovraštva in nastale so hude posledice. Glej, da tudi tebi ne bo žal, ko nekaj zagovarjaš ne da bi vedel čemu. Ej, ti bo že še enkrat solil pamet in ti diktiral. Boš videl, kaj je zdražbar!

Praviš, da se za druge jednote, ne zanimaš. Če velja to pravilo zate kot društvenega funkcionarja, čemu si pustil kandidatu Jerneju napadati na seji glavni odbor SNPJ., ko je pravil, kako da delajo pri SNPJ. s starimi člani in jih ven mečejo?

Kar se tiče predbacivanja o podlosti, je že stara, davno obrabljena fraza, da je tisti, ki rabi psevdonim, to je, ki se ne podpiše s svojim imenom, podel, da si ne upa "na dan" itd. Zgodovina literature in žurnalizma dokazuje, da so take trditve neosnovane. Neštete knjige, nešteto dobrih člankov in drugega čtiva so napisali ljudje, ki se niso podpisovali s svojim pravim imenom. Marsikdo onih, ki so rabili psevdonime, so še danes svetovno znani pisci, dasi jih že davno ni več. Svet jih ni pozabil, kakor bi pozabil in pozabljala na ljudi male mentalitete.

Za Hafnerja ne vem, če bo zadovoljen tam kjer ni blagoslovljene zastave; moral bi iti tja kjer je njegov drug, tudi bivši komunist, ker tam imajo blagoslovljeno zastavo.

Ta dopis ni tukaj z namenom škodovati društvu, ampak povedati onim, ki veliko govore in malo delajo, resnico. Od moje strani je stvar zaključena, kajti odgovarjal ne bom več. Javnost je bila s tem poučena, tukaj pa tako vedo kako je bilo.

Za podpis naj zadostuje "Psevdonim".

ROJAKOM V CHICAGU: KAM V NEDELJO 5. AVGUSTA?

PULLMAN, ILL. — Slovenci z "west side", "north side", Cicera itd. pridejo le redkokada med nas, in še to v malem številu. Ako ima fara v South Chicagu kakšno slovesnost in sodeluje fara sv. Štefana, tedaj je "zastopstvo" iz nje precejšnje. Ako ima veselico druš. "Delavec" v So. Chicagu ali druš. SSPZ. na Pullmanu, tudi pride nekaj zunanjih. Na par priredb, ki jih je imel klub št. 224 JSZ. na Pullmanu, pa smo res dobili veliko gostov iz Chicaga. Ker že dolgo ni imel nobene zabave, upamo, da nas posetite v toliko večjem številu v nedeljo 5. avgusta. Zveza z ulično karo je dobra, kdor pa ima avto, so ugodnosti toliko boljše. Udeleženci iz Chicaga naj se peljejo s katerokoli karo do State St., na tem pa naj vzamejo karo 119th in Morgan. Peljite se z njo do 119. ceste, tu se presedete na Riverdale karo ter se z njo vozite do 127. ceste, potem pa imate še blok peš zapadno do pikniškega prostora v Wildwood Preserve, 127th St. in Michigan Ave. Vstopnina je prosta. Začetek piknika je opoldne. Skrbeli bomo, da boste s postrežbo zadovoljni v vseh ozirih. — *Član kluba.*

"NAŠA JE REKLA, DA JE VAŠA REKLA, DA JE ONGAVA REKLA . . ."

CHICAGO, ILL. — Bostičev prijatelj John C. Stirn piše v dopisu iz Chicaga, priobčen v "Enakopravnosti" z dne 25. julija, da je podpredsednik SSPZ. jako O.K. podpredsednik in da se na konvenciji ni obnašal tako nevedno kakor govorni zapisnik. Mr. Stirn kritizira dopisnike, ki grajajo brata podpredsednika, in jih vprašuje, kje so imeli ušesa tedaj ko je Bostič govoril. Brat Fr. Bostič je, kakor splošno znano, velik nasprotnik združitve. V interesu SSPZ. noče, da se bi slednja združila s SNPJ., katera na njeno silno nesrečo nima glavnega odbora, ampak diktaturo, kakor jo ima Mussolinija ter Unija sovjetskih republik. Ker pa je diktatura SNPJ. civilna ustanova, ne more članov, ki se z njo ne strinjajo, nikamor deportirati, niti jih pobesiti, zato ji preostaja samo izključevanje. In tako je vsak član, ki se ne strinja z diktaturo SNPJ., izključen, kar je potrdil sam brat podpredsednik Bostič na konvenciji SSPZ. Ker je on član tudi SNPJ. in ni izključen, je to jasen dokaz, da se z diktaturo strinja. Toda kar je dobro za SNPJ., ni dobro za SSPZ. V razpravi o predlogu za združitve sta priobčena v zapisniku konvencije SSPZ. tudi sledeča dva stavka:

"Podpredsednik br. Bostič povdarja, da zavzema glede združenja popolnoma nasprotno stališče od brata Somraka. Izrednih asesmentov se ni preveč bati, redni asesmenti so pri SSPZ. nižji kot pri SNPJ. V združenju ne vidi uspeha. Ako se združimo in bi se član sedanje SSPZ. ne strinjal z SNPJ., ga lahko izključijo . . . Vprašanje na brata Bostiča, kako misli o izključitvi pri SNPJ., kako in kedaj so pri SNPJ. metali člane ven. Odgovor da jih je bilo več izključenih, ki se niso strinjali z vodstvom SNPJ. Vprašanje: Kje je br. Bostič dobil levitico, po kateri se pri SNPJ. plačuje višje asesmente kot pri SSPZ. Odgovor: Pri SNPJ. plačujemo pri društvu razne prispevke za izobraževalno akcijo in drugo, kar poviša asesment. . ."

V odgovor kritikujočim delegatom in članom SSPZ., ki dopisujejo v "Enakopravnost" in grajajo brata podpredsednika ali pa mu celo svetujejo, da naj v interesu SSPZ. odstopi, pravi podpredsednikov prijatelj brat Stirn:

"Glede izbacivanja članov od SNPJ. se je izrazil br. Bostič tudi z imenom, kdo je bil že vržen iz jednote, ker ni soglašal z odborom SNPJ. Tega pač ne stoji v zapisniku, vendar pa bi želel jaz, da še kdo drugi od članov zadnje konvencije to potrdi . . ."

Nato br. Stirn izjavlja, da se s kritikujočimi dopisi v "Enakopravnosti" godi našemu podpredsedniku velika krivica. Ker se mi zelo zelo smili, mu predlagam, da še enkrat citira imena članov, ki jih je diktatura SNPJ. izbacila zato ker se niso strinjali z njo. Tako bo ugnal one, ki mu delajo krivico v dopisih, ob enem pa bo postavil v slabo luč nerodna, nepazna zapisnikarja konvencije, ker si nista zapomnila imen, katera je našel br. podpredsednik. Se vam ne zdi, da je moj nasvet zelo pameten? Upam, da ga bo br. Bostič v obrambo svoje časti upošteval.

Drugi vzrok, da je naš podpredsednik proti združenju, je, ker ima SNPJ. večjo plačilno lestvico kakor SSPZ. V zapisniku, tako pravi br. Stirn, je to jako nerodno povedano, ampak on se spominja, da je br. podpredsednik navedel v dokaz vsoto ki jo plačuje pri SNPJ. in vsoto, ki jo plačuje pri SSPZ. To bi morala zapisnikarja vendar zabeležiti, ne pa pokazati našega podpredsednika v luči, kakor da ne ve kaj govori.

Ko br. Stirn premlati trditve o nižjih in višjih asesmentih, se zopet povrne k diktaturi in pravi:

"Da je SNPJ. diktatorska lahko vidi vsak, kdor more razumno čitati 'združevalno' pogodbo. — Da je SNPJ. v smeri za gotovo politiko, lahko trdim, ker sem slišal od raznih članov, da morai biti dober socialist in iti na roko glavnemu odboru, če hoče biti dober član jednote, drugače nimaš niti besede . . . Starejšim članom ne kaže nikakor ugovarjati, če se ne strinjajo z idejami glavnega odbora . . ."

Hm, tu torej, za tem grmom tiči zajec! Br. Stirn je slišal, in ker je slišal, zato lahko potrdi in če potrebno priseže, da SNPJ. izključuje člane ki niso "dobri" socialisti in starim članom ne kaže kritizirati glavnega odbora. Za boga svetega, to pa je razkritje, ki spada na sliko in v rom, da se razobesi po javnih prostorih, kjer zborujejo društva.

Jaz sem sicer mnenja, da bi bilo Stirnu v ponos, če bi bil dober socialist, kajti bil bi zaveden delavec. Tudi bratu podpredsedniku ne bi škodovalo delavsko prepričanje. Oscar Ameringer, sloviti ameriški satirik, je nekoč zapisal: Ljudje se delimo v tri vrste: v bedake, socialiste in kapitaliste. Prvih je na žalost največ. — A. D.

POLLETNO POROČILO O FINANCAH IN AKTIVNOSTIH KLUBA ŠT. 1 J. S. Z.

Pretekla polovica leta je bila za klub št. 1 JSZ. v Chicagu upoštevač razmere zadovoljiva. V članstvu sicer nismo napredovali, napredovali smo pa v gmotnem oziru in aktivnostih. Premoženje kluba se je povečalo v zvezi mnogoterim podporam, katere smo dali v zadnjih šest mesecih.

Dobili smo nekaj novih članov; izgubili smo jih tudi nekaj, in sicer one, ki niso bili člani kluba vsled principa ali zavednosti. Ob zaključku prve polovice leta je štel klub 104 člane. Lahko bi jih imel precej več, ko bi se sodrugi zavzeli in podvzeli le malo agitacije; prilike je dosti vsepovsod. Ako vsak član dobi le enega člana na leto, tedaj bo sedanje število ob zaključku leta podvojeno.

Imetje kluba se je povečalo v prvi polovici tega leta za \$168.81. V gotovini smo napredovali za \$565.16, vrednost inventarja se je pa znižala za \$375. Na delnice doma JSZ. smo izplačali \$323.75, tako da ima sedaj klub v delnicah doma JSZ. \$3,323.75; gotovina kluba znaša \$688.72, vrednost inventarja pa \$1,311.10. Skupno imetje kluba znaša \$5,323.57.

Glavni vir dohodkov kluba so prireditve. Njih čisti prebitek v zadnji polovici leta je znašal \$758.52. Priredb je bilo v dobi od 1. januarja do 30. junija šest: Dve dramski predstavi (ena drama in ena opereta); maskaradni ples pevskega zbora "Sava"; koncert "Save", prvomajska prireditev, in piknik "Save". Pevski odsek "Sava" je tudi aranžiral koncert Antonu Šublju. Dramski odsek Samostojnega izobraževalnega kluba v Waukeganu je gostoval na našem odru z opereto "Gypsy Rover" dne 29. januarja.

Dohodki priredb dramskega odseka so v prošli polovici leta znašali \$1,228.84, izdatki pa \$795.84; čisti prebitek priredb dramskega odseka je torej \$433.

Dohodki pevskega odseka "Sava" znašajo \$1,046.81, in prostovoljni prispevki (članarina) članov "Save" \$63. Izdatki znašajo \$1,027.35; čisti prebitek je torej \$82.56.

Prebitek Silvestrove zabave in priredbe 1. maja znaša \$242.96.

Med člani kluba je še precejšnje število vstopnic, o katerih še niso poročali, so li prodane ali ne. Med

nami je neka stara slaba navada, da zelo radi odlasmo s poravnavo vstopnic, katere dobimo v predprodajo; v dobrobit kluba je pa, da vsakdo, ki dobi vstopnice, iste poravna vsaj v teku dveh mesecev, da je mogoče račune priredb urediti čimprej; najbolj priporočljivo je, da poravnajo vstopnice takoj v prvem mesecu po priredbi.

Vse priredbe kluba so bile zelo dobre obiskane; skupno število prodanih vstopnic znaša 2.000; povprečna udeležba na teh klubovih priredbah je bila približno 350. Najbolje je bila obiskana opereta "Gypsy Rover", na kateri je bilo 550 oseb.

Sliki, katere je podaril Harvey G. Perušek v prid doma JSZ, sta prinesli klubu \$123.75.

Klubova odseka, to je dramski ter pevski odsek "Sava", sta gostovala tudi v Waukeganu, Ill. in sicer dramski je ponovil Ivan Molekovo dramo "Poročna noč", pevski odsek pa je ponovil svoj koncertni program od 20. maja v Waukeganu 30. maja. Dočim je bila udeležba pri vprizoritvi drame "Poročna noč" upoštevajoč tamošnje razmere izredno dobra, ni bil tak poset na koncertu; vzrok temu je najbrž nespoznanje, ki je vladal posebno tisti čas v naselbinah.

Direktne podpore je dal klub v prošli polovici leta v skupni vsoti \$194.15; Proletarcu \$90.15; četrtemu konferenčnemu okrožju \$60; društvenemu domu v Lawrence, Pa. \$15, in okrajni organizaciji Socialistične stranke okraja Cook \$24. Klub je plačal 500 vstopnic za soc. piknik v River View; naročil je 1000 izvodov Majske številke Proletarca, katere je poslal v stavkovna okrožja.

Apelu za pomoč stavkarjem v premogovnih okrožjih se je klub odzval in člani so marljivo delovali pri zbiranju obleke in denarnih prispevkov, kar so izročili tajništvu JSZ, da je odposlalo v kraje, kjer je bila potreba največja.

Izmed slovenskih priredb v Chicagu so po splošnem mnenju klubove najboljše in so povprečno tudi najboljše obiskovane. Nobena slovenska organizacija nima toliko in tako raznolične priredbe, kot ravno klub, kar zahteva mnogo dela in truda. Slovenska javnost v Chicagu to upošteva in ima o klubu št. 1 zelo dobro mnenje. Za njegove priredbe se zanima, kar dokazuje, da ima skoro na vsaki za naše razmere veliko udeležbo. — *Peter Bernik*, tajnik.

DNE 19. AVGUSTA PIKNIK CLEVELAND-SEGA KLUBA J. S. Z. NA PINTARJEVI FARMI.

CLEVELAND, O. — Klub št. 27 JSZ. priredi piknik v nedeljo 19. avgusta na Pintarjevi farmi. Vsi, katerim je za izlet v naravo, bodo imeli na tem pikniku obilo razvedrila, za kar bodo skrbeli pevci in pevke "Zarje" ter pripravljalni odbor.

Ker smo v času volilne kampanje, je klub povabil tudi govornika. Imeli bomo torej prosto zabavo, petje, igre in govore.

V tekoči volilni kampanji je naša naloga ojačati agitacijsko moč socialistične stranke ter delovati nato, da bo socialistična lista povsod na glasovnici. Delavstvo bo imelo priliko efektivno protestirati proti stranki ameriškega kapitalizma le, če bo imelo na glasovnici svoje kandidate. Razen predsedniškega in podpredsedniškega ima naša stranka v Ohiju kandidate tudi v državne in okrajne urade. Da pridejo na glasovnico, potrebujemo gotovo število podpisov, in da bo glasovanje v jeseni značilo za delavsko politično gibanje napredek, je treba agitirati sedaj. En način naše agi-

tacije je, da skrbimo za dober poset na naših priredbah, da v pogovorih s tovariši delavci omenjamo naše liste ter jih jim priporočamo, da nabiramo podpise na petičijo itd. Socialistično gibanje je stvar delavcev, in to socialističnih delavcev. Sodrugi, bodimo vsi aktivni, pa bomo izvršili veliko dela, in to je edini način, ki prinaša ugodne rezultate. — *J. K.*, tajnik.

PIKNIK "PIONERJEV" DOBRO USPEL.

CHICAGO, ILL. — V nedeljo 29. julija je društvo Pioneer SNPJ. zopet pokazalo, da ima prvenstvo, kar se tiče udeležbe. V Chicagu in bližnji okolici je pet ali šest društev slovenskih podpornih organizacij, ki poslujejo angleško in so namenjena mladini, in izmed teh je Pioneer prvo, kakor je prvo izmed vseh drugih. Ceni se, da je bilo na pikniku tega društva prošle nedelje okrog tisoč pet sto oseb. Mnogo je k temu pripomoglo lepo vreme, veliko pa tudi to, da je bilo preskrbljeno za igre in tekme članov mladinskega oddelka SNPJ. ter drugih otrok. Lani so piknik za članstvo mladinskega oddelka aranžirala društva skupno, letos je to nalogo prevzelo društvo Pioneer.

Steržinarjev vrt je za piknike zelo prikladen, potrebuje pa večji plesni paviljon, kajti v tem oziru mnogobrojni mladini, ki je prišla na piknik, prošle nedelje ni bilo ustreženo. V ostalem je društvo s to priredbo lahko zadovoljno ker je napravilo velik uspeh v agitatoričnem in v gmočnem oziru. — *P.*

Tiskovni fond za angleško prilogo "Proletarca"

II. izkaz.

HERMINIE, PA.: Anton Zornik, \$1; Frank Rahne, 75c; po 50c: Martin Flisek, Katie Bozich; Joe Flais, 30c; po 25c: Joseph Alesh, Martin Tratnik, Krist Bolko, Louis Pyer, Joe Mahkovec, Anton Koncilja, Mary Rahne, Lukas Strvašnik, Jack Jelšovar, Joe Barlič, Anton Koleča, Neimenovan, John Kaus; Frank Vozel, 20c; Nick Kenčes, 15c. Skupaj \$6.65 (poslal Ant. Zornik).

PARK HILL, PA.: Po \$1: Jacob Gabrenja, Anton Gabrenja in Mary Zabrie; po 50c: John Jernejčič, Frank Hiti, Mary Koss, Frank Berdon, Anton Čuk, Jernej Lovko in John Turšič; po 25c: Adolf Krašna, Louis Matinčič, Frank Okicki, Ivana Koss in Tony Semič, skupaj \$7.75 (poslal Jacob Gabrenja).

CLEVELAND, O.: Po \$1: Frank Somrak in Anton Abram, skupaj \$2.00.

GROSS, KANS.: Anton Sular, \$1.00.

ARMA, KANS.: Dr. "Sunflower" št. 609, SNPJ., \$1.00.

ACOSTA, PA.: Nabrano na seji dr. št. 382, SNPJ. \$1.50 (poslal Geo. Kristel).

MILWAUKEE, WIS.: Albert Hrast 50c.

WEST NEWTON, PA.: Dr. št. 64, SNPJ. \$1.50.

BARBERTON, O.: Klub št. 232, JSZ. \$10.00.

CHICAGO, ILL.: Klub št. 1, JSZ. \$25; Frank Zaitz, \$5; Fred A. Vider, \$1. Skupaj \$31.00.

Skupaj v tem izkazu \$62.90, prejšnji izkaz \$25.50, skupaj do 28. julija \$85.40. Manjka še da bo dosežena minimalna vsota \$414.60.

"Proletarec" je list, ki je urejevan tako kakor je za delavstvo potrebno, ne tako kakor "ljudstvo hoče". Tak list je vreden da ga čitate. Priporočite ga znancem.

ŠESTO ZBOROVANJE IV. KONFERENČNEGA OKROŽJA J. S. Z. BO V NEDELJO 12. AVGUSTA V SHEBOYGANU, WIS.

Prihodnje redno zborovanje klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. v severnem Illinoisu in Wisconsinu se vrši 12. avgusta 1928 v Sheboyganu, Wis. Prične se točno ob deveti uri zjutraj. Zastopniki naj bodo točno ob tem času v Fludernikovi dvorani, kjer se vrši zborovanje. Klubi in društva, ki še niso izvolila zastopnike in ki pripadajo temu konferenčnemu okrožju JSZ. pozivam, da jih izvolijo. Zborovanje je zelo važno, in v interesu delavstva je, da obdrži in jača take konference.

Dnevni red zborovanja:

- 1) Otvoritev seje.
- 2) Volitev predsednika.
- 3) Volitev zapisnika.
- 4) Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja.
- 5) Čitanje dopisov.
- 6) Poročilo tajnika-blagajnika.
- 7) Poročilo nadzornega odbora.
- 8) Poročilo organizatorja.
- 9) Poročilo pripravljalnega odbora za pevsko zvezo.
- 10) Poročila zastopnikov: a) Klubov; b) društev izobraževalne akcije.
- 11) Izobraževalna akcija JSZ.
- 12) Razprava o agitaciji JSZ. in za razširjenje Proletarca ter socialističnega tiska sploh.
- 13) Volilna kampanja.
- 14) Nedovršena opravila (Pevska zveza).
- 15) V korist JSZ.
- 16) Volitve (odbornikov in določitev mesta prihodnjega zborovanja).
- 17) Zaključek zborovanja.

Na predvečer zborovanja je velik kampanjski shod v Fludernikovi dvorani, na katerega pozivam vse delavce v Sheboyganu in bližnji okolici, da se ga udeležijo. Nastopili bodo prvovrstni govorniki v slovenskem, srbo-hrvatskem in angleškem jeziku.

Peter Bernik, konferenčni tajnik.

MILWAUŠKI "SPARTAK" JE BIL NEDOSLEDEN.

MILWAUKEE, WIS. — Priznam, da z veseljem čitam dopise našega "Spartaka", dasiravno vihti svojo gorjačo sarkazma brez prizanašanja, toda za dopis, priobčen dne 19. julija v "Proletarcu", mu moram dati ukor. Predvsem bi moral upoštevati, da sta šla dotična dva sodruga z dobrim namenom na dotično sejo; hotela sta enostavno pomagati preprečiti nakano raznih stoprocentnih dolarskih katoličanov, kateri so hoteli prodati naš "tempelj" Mehikancem, ugnezditi novega odrešenika iz Pittsburga in ustanoviti v nemški cerkvi novo slovensko faro, rev. Pakiža pa postaviti na hladno. Oba sta ravnala enostavno iz miroljubnosti in pravicoljubnosti, zavedajoč se, da bi Černetov izvoljenec povzročil v naši naselbini veliko nesložnost in nepotrebne boje, česar se rev. Pakiž izogiblje vsa leta, odkar vodi tukajšno faro. V tem je dokaj resnice.

Seveda, z drugega stališča pa bi tudi jaz rad omenil nekaj podrobnosti in izrazil svoje mnenje. Slišal sem dotična sodruga, ko sta izjavila: "Tudi Berger je rekel, da je vsak dober socialist lahko tudi dober katoličan." To je resnica, ako se pojmuje v pravem smislu.

Po mojem mnenju bi bilo bolje, ako bi Berger rekel, oziroma, sodrug Berger je mislil s to izjavo tole: Vsak dober katoličan bi moral biti dober socialist.

Tukaj je treba razločevati razliko med vero, to je moderno vero in pa Kristusovim naukom. Ako bi bila vera danes to, kar bi morala biti, bi jo tudi jaz podpiral, toda ker je zgrešila svoj namen, ker je postala samo orodje vladajočega razreda za poneumnjevanje ljudstva in tvori danes glavni temelj obstoječega družabnega reda, je razredno zaveden delavec ali misleč človek ne more odobravati, še manj pa podpirati.

Priznavam toraj, da sta imela dotična sodruga poštene namene, toda obenem pa svetujem njima in tudi drugim, kateri takole skrivaj podpirajo cerkev pri tej ali oni priliki, na ta ali oni način, "ker je rev. Pakiž pošten duhovnik", da ne delajo prav.

Poštenih duhovnikov, ki resno, s prepričanjem izvršujejo svoj poklic, je precejšno število, toda to prav nič ne spremeni dejstva, da je cerkev, kakršna je danes, skrajno škodljiva ustanova, da tvori ona glavni temelj ljudske nevednosti in s tem temelj današnjega krivičnega družabnega reda.

Ako je kdo veren, ne potrebuje udobnih, krasnih svetišč, ne potrebuje milijonskih palač, ne zlatih oblačil, kadila in lepodonečih orgelj. Kdor hoče biti dober katoličan, kdor hoče moliti svojega Boga, se po izreku tesarjevega sina lahko zapre v svojo sobo in moli. Samo farizeji so molili v tempeljih in se trkali na prsa, hvaleč Boga, "da so boljši kot drugi ljudje".

F. N.

KLUB ŠT. 1 PRIREDI V CHICAGU SKUPNO S ČEŠKIMI SODRUGI VELIK KAM-PANJSKI SHOD.

CHICAGO, ILL. — Na svoji seji dne 27. julija je klub št. 1 sklenil prirediti velik kampanjski shod skupno s češkimi sodrugi. V pripravljalni odbor so bili izvoljeni sodrugi Filip Godina, D. J. Lotrich in Chas. Pogorelec, da stopijo v dogovor s sodrugi Čehi.

Klubova delegata na konferenci JSZ. dne 12. avgusta v Sheboyganu bosta Frank Alesh in Charles Pogorelec, od srbskega kluba pa se udeleži zborovanja Peter Kokotovich.

Na prošli seji so bili sprejeti v klub trije novi člani. Poročilo o stanju kluba št. 1 je podal s. tajnik Bernik in je priobčeno v izčrpk v tej številki "Proletarca". — P. O.

DELAVCEM V SHEBOYGANU.

Nahajamo se v letu splošnih volitev v Zdr. državah. Vse politične stranke, ki so imenovalle kandidate v razne urade, pred vsem za predsednika in podpredsednika, senatorje in kongresmane in v legislature posameznih držav, so pridno na delu, da dobe kolikor največ mogoče glasov za svoje kandidate. Volilna kampanja je v polnem teku. Kampanjski shodi se že prirejajo v vseh krajih; agitatorji prepričujejo ljudstvo, da je dolžnost vsakega, ki ima volilno pravico udeležiti se novemberskih volitev.

Da, dolžnost je vsakega volilca, da se udeleži volitev. Vprašanje pa je, za katerega kandidata ali kandidate naj delavci glasujemo, in katero politično stranko naj podpiramo v letošnjih volitvah. Agitatorji republikanske in demokratske stranke ne štedijo z besedami in ne z denarjem v prepričevanju ljudstva, da so njihovi kandidati najboljši za ljudstvo. Imajo dobre govornike, še boljše pa prispevatelje v njih kampanjski sklad, in ni malo onih, ki dajo stotisočake. Ker

so delavci v večini slabega spomina, hitro pozabijo, da kandidati republikanske ali pa demokratske stranke niso za ljudstvo, ne od ljudstva. So za velepodjetnike in velebankirje, določeni so od kapitalistov in velebankirjev, in tudi delajo zanjo. Republikanska in demokratska stranka sta financirane od denarnih mogotcev, obe plačujejo multimilijonarji, in vsled tega morajo kandidati teh dveh strank delati tako, kot jim ukažejo oni, ki so jih nominirali. Ono ubogo ljudstvo, "my dear public" je samo sredstvo katerega rabijo v dosego svojih namenov, in ko ga ne rabijo več, ga zavržejo med staro šaro v kak kot, da ga zopet porabijo pri prihodnjih volitvah.

Za delavce je tukaj samo ena stranka, samo ena prava politična stranka, ki v resnici izhaja iz ljudstva, in to je socialistična stranka. V nji so organizirani oni delavci, ki se zavedajo, da so ljudje, ki se zavedajo, da so upravičeni do dela svojih rok. Podpirajo jo delavci — in delavci smo vsi, ki moramo delati da se preživimo — ki se zavedajo, da sta tukaj dva razreda, razred, ki vse poseduje in razred, ki vse producira, ki se zavedajo, da za svoje produkte dobijo samo drobne, oni, za katere delajo pa se valjajo v nepopisnem razkošju. In zavedati bi se morali tega vsi delavci. Zavedati bi se morali vsi, ki ustvarjajo bogastvo — ne zase, ampak za druge, — da je njih mesto v socialistični stranki, in da se morajo udeležiti vsakih volitev in oddati svoje glasove kandidatom, katere je postavila njihova socialistična stranka.

Malo pred zadnjimi volitvami, ko so se združile razne delavske grupe in se zedinile za skupnega predsedniškega kandidata Robert M. LaFolleta, je bila precejšnja večina delavcev toliko nerazsodna, da se je pustila prevariti agitatorjem republikanske stranke, ki so strašili ljudstvo z "bav-bavom", da bodo, ako bo izvoljen LaFollette, "zaprli vse tovarne in rudnike". In prepričan sem, da se je v teku zadnjih štirih letih lahko marsikdo upravičeno vprašal, ali je LaFollette predsednik Zdr. držav, ker so tovarne zaprli in obrat v rudnikih ustavili, delavci pa so hodili od tovarne do tovarne, od rudnika do rudnika in moledovali za delo. Ali se bomo letos zopet pustili zavesti in verovati v neko "fatamorgana", v "full diner pail", katerega razobesijo na zastavo stranke "slona"? Upam da ne več, pač pa prišli na pot spoznanja, da je edina odpora mogoča le, ako se vsi združimo in oddamo svoje glasove kandidatom stranke, ki v resnici zastopa interese delavcev, in to je socialistična stranka.

Volilna kampanja, katero podvzame četrto konferenčno okrožje klubov in društev izobraževalne akcije JSZ. se "oficijelno" prične v soboto 11. avgusta v Sheboyganu. Vršil se bo velik javni kampanjski shod v Fludernikovi dvorani in nastopili bodo trije govorniki: v Slovenskem, srbo-hrvaškem in angleškem jeziku. V slovenskem bo govoril Charles Pogorelec, tajnik Jugoslovanske socialistične zveze, v srbo-hrvaščini pa Peter Kokotović; govornik v angleškem jeziku bo nannanjen prihodnji teden. Shod prične ob pol-osmi uri zvečer. Vstopnina je prosta.

Delavci v Sheboyganu in bližnji okolici, udeležite se tega shoda! Agitirajte tudi med tovariši drugih narodnosti, da se ga udeleže. Pojasnite jim važnost letošnjih predsedniških volitev. Delavci morajo izvedeti resnico, in to najlažje dosežemo ako jih privedemo na shod, na katerem jim bo pojasnjen položaj delavcev, v kakršnem se nahajajo po lastni krivdi, in pojasnjeno jim bo, kaj je njih dolžnost, da pridejo do prave "emancipacije", kakršno je začrtal Abraham

Lincoln v svojem velepomembnem govoru v Gettysburgu. Na delo torej, sodrugi in sodruginje v Sheboyganu, in zberite vse svoje moči, da bo shod 11. avgusta uspešen. — Peter Bernik, tajnik 4. konferenčnega okrožja.

Sejalci in nerodovitna zemlja.

Semtertje se slišijo včasih besede, češ, da je čisto pravilno, če se delavci organizirajo in zahtevajo večjo plačo in krajše delovne ure, toda čemu samo za nekatere? Zakaj se ne podvzame akcija, da bi se to doseglo za vse? — Tudi mi pravimo, zakaj ne?!

Ali kdor tako vprašuje, se nam zdi, kakor da zameri dotičnikom, ki imajo dovolj smisla za organizacijo, da zavarujejo z njo svoje interese. Ali je njihova krivda, če se drugi ne organizirajo in se ne marajo podvreči skupnemu sodelovanju?

Socialisti se seveda prizadevajo, da povečajo vsem delavcem plačo in da skrajšajo delovne ure. To se pravi, da izposlujejo, ko pridejo na krmilo vsem popoln produkt dela, vzlic temu izgleda, kakor da ljudstvo ne mara socializma, da ne mara popolno plačo za svoje delo, da ne mara biti gospodar svoje lastne usode, ampak da mora imeti gospodarje, katerim sužnjuje.

Ali naj bodo za te ljudi odgovorni socialisti? Gotovo ne! Istotako ne moremo zameriti strokovno izurjenim in organiziranim delavcem, če imajo boljše plače in boljše delovne razmere, kakor ostali, ki ne marajo organizacije, ki nočejo misliti družabno in koncem konca škodijo sami sebi in drugim.

Socialisti so propagatorji in so vedno na delu, da pridobijo široke plasti ljudskih množic za idejo podružabljenja vsega gospodarskega življenja. Ali pa de torej odgovornost, zakaj se to ne izvrši na socialisti, ali na tiste, ki se nočejo organizirati in izvajati to, kar se ljudem pripoveduje? To ni težko izračunati.

Lahko se reče brez vsakega pretiravanja, da v Ameriki skoraj ni delavca ali delavke, ki ne bi pri eni ali drugi priliki slišal apel delavskih političnih in gospodarskih organizatorjev, da se je treba organizirati, da je treba naročiti delavsko socialistično časopisje, če se hoče, da bodo njegovi interesi vpoštevani. Toda če zemlja, po kateri sejejo sejalci ne obrodi, ni treba zato vračati krivdo na sejalca, ampak na nerodovito zemljo. Ljudstvo mora začeti misliti zase, ni se mu pa treba zanašati, da bo mislil zanj kdo drugi.

39 angleško poslujočih društev v S. N. P. J.

Prvo angleško poslujoče društvo v SNPJ., katerega namen je pritegniti mladino v organizacijo ter jo zainteresirati zanjo, je bilo ustanovljeno meseca oktobra 1925 v Chicagu in je javnosti znano pod imenom Pioneer. Do koncem julija t. l. je imela SNPJ. že 39 angleško poslujočih društev, v katerih je večinoma tu rojena slovenska mladina. Največje med njimi je bilo društvo Pioneer, toda ga je nedavno prehitelo društvo Strugglers v Collinwoodu.

Razen SNPJ. imajo angleško poslujoča društva, namenjena mladini, tudi SSPJ., JSKJ., J.P.Z. Sloga in druge.

Kako so klerikalci skušali uničiti "Delavsko Politiko"

Ljubljansko "Jutro" z dne 12. julija poroča iz Maribora o procesu, ki so ga dvignili klerikalci proti socialističnemu glasilu "Delavska Politika". Naperili so proti njemu radi ene in iste zadeve hkrati kar 27 tožb, da bi na ta način materialno uničili list in njegovega urednika. Poročilo se glasi:

Znana tožba mariborskih duhovnikov, ki so jo lani vložili proti uredniku V. Erženu, po vzgledu svoječasniških tožb moravskih kaplanov proti Masaryku, kar 27 tiskovnih tožb, se šele zdaj bliža svojemu definitivnemu koncu. Že od vsega početka smo trdili, da se hočejo klerikalci s številnimi tožbami samo maščevati nad neljubim političnim nasprotnikom in konkurentom v Mariboru, ker bi za zadoščenje časti zadostovala prav tako ena sama tožba. Vložili so pa 27 tožb, da bi na ta način materialno uničili urednika Eržena in njegov list.

Toda nobeno drevo ne zraste do neba, najmanj pa klerikalsko. Ko je lansko pomlad meseca maja obsodilo mariborsko okrožno sodišče urednika Eržena na 3 mesece zapora in veliko odškodnino ter plačilo vseh stroškov, so se klerikalci kar kopali od veselja in bili uverjeni, da bodo s 27 tožbami ubili svojega največjega konkurenta v Mariboru, ki je zaplul v izrazito in odločilno protiklerikalne vode. Čeprav je bila prva obsodba ostra, so se vsi duhovniki še pritožili na Stol sedmorice v Zagrebu zaradi prenizke kazni in odškodnine ter so morali vseh 27 pritožb kolkovati po 50 Din. Pritožil se je pa tudi urednik Eržen zaradi previsoko odmerjene kazni in rezultat obeh pritožb je bil ta, da je Stol sedmorice v Zagrebu znižal zaporno kazen od 3 na 1 mesec ter zasebno odškodnino vsem 27 duhovnikom skupaj na znesek 2000 Din.

Nato so dali tožitelji po svojih zastopnikih pri mariborskem okrožnem sodišču odmeriti stroške proti uredniku Erženu. Troški so znesli pri vsakem odvetniku okrog 6000 Din. za vsakega zastopnika.

Proti tej sodni odmeri stroškov pa se je zopet pritožil Erženov zastopnik dr. Reisman na višje deželno sodišče ter se skliceval v pritožbi na to, da bi smelo sodišče odmeriti stroške duhovnikom le za eno tožbo, ne pa za vseh 27, ker so bile ostale tožbe za zadoščenje časti žaljenega duhovniškega staua nepotrebne. Urednik Eržen namreč ni žalil tožitelje — duhovnike osebno, ampak splošno duhovnike, ki bi lahko vložili v

smislu čl. 55. zakona o tisku le eno tožbo in prav tako dosegli svoj smoter.

Višje deželno sodišče je v zvezi s tem ključilo temu nazoru in ugodilo pritožbi dr. Reismana ter izreklo: Več tožb gre vsekakor proti potrebi in na lastne stroške nadaljnjih tožnikov, zaradi česar je pravilno, da se črtajo troški za vse tožbe razen za eno, t. j. za prvo, vloženo po kanoniku Martinu Matku.

Višje deželno sodišče v zvezi s tem znižalo stroške duhovniških zastopnikov za 2200 Din in naložilo duhovnikom, da morajo še plačati Erženovemu zastopniku dr. Reismanu 443 Din stroškov. Razen tega so sedaj izgubljeni tudi vsi kolki duhovniških vzklicev proti prenizko odmerjeni sodbi, 27 krat 50 Din. t. j. 1350 Din in še z vzklicem združeni troški duhovniških zastopnikov.

Glede te duhovniške tožbe, od katere so si klerikalci toliko obetali — zahtevali so namreč ne samo odškodnine najprej ogromen znesek 540.000 Din za vse skupaj ali 20.000 Din za vsakega posameznika, pozneje pa za vse 108.000 Din ali 4000 Din za posameznika — torej lahko rečemo: tresle so se gore, rodila pa se je miš.

ALBIN ČEBULAR:

POD JERMEŃI.

*Krotak
nam je korak
in dih
je pridušen
in tih,
ko stopamo v tovarnah sključeni,
od dela večnega
izmučeni.*

*In onemelo
je srce
in duša
neobčutna je —
oblivajo nas črni
znoji,
postali tudi mi smo
stroji . . .*

*Minuto vsako — gib enak,
dokler nas ne zagrne mrak,
dokler ne omahnemo v težavi,
na mrzli, trdi tlak krvavi . . .*

PIKNIK

KLUBA ŠT. 224,
J. S. Z.

PULLMAN, ILL.

v nedeljo 5. avg. 1928.

V WILDWOOD PRESERVE

127th St., in
Michigan Ave.

Fina godba. Ples.

Vstopnina prosta.

Začetek ob 12. opoldne.

KER je ves eventuelni prebitek namenjen kampanjskemu fondu za bodoče volitve, vabimo rojake iz bližnje in daljne okolice Chicage na obilno vdeležbo. Postrežba najboljša v vseh ozirih.

Potokaz za rojake iz Chicage: Vzemite 119th in Morgan karo na State St. do 119 ceste, od tam naprej pa Riverdale karo do 127. ceste, od tam en block peš proti zapadu do pikniškega prostora. Vljudo vabi

ODBOR.

IZ UPRAVNIŠTVA.

Kako prihajajo prispevki v fond za angleško prilogo Proletarca? Razvidno je iz izkaza, priobčen v tej številki. Iz pisem sodrugov ter somišljenikov sklepamo, da bo določena vsota zbrana in da je izdaja "Proletarca" ki je imela prvo večjo angleško prilogo ter zapisnik zbora JSZ. napravila splošno dober vtis.

Sedaj smo v dobi "suhih" mesecev, kar se dohodkov listov tiče. Poletni meseci so navadno slabi, stroški pa isti kakor vedno. V kampanjskem letu smo, v času, ko se bi mogli vreči vsi na delo, da razširimo ta list in ojačamo našo stranko. Proletarec bi moral rasti v številu naročnikov in bi rastle, če bi imeli več agilnih zastopnikov. Enim, katerih imena vidite v izkazu poslanih naročnin, pod naslovom "Agitatorji na delu", zaslužijo vse priznanje.

Ali je vam naročnina potekla in ste prejeli opomin? Ne odlašajte s poravnavo, ob enem pa vprašajte še prijatelja, da se tudi on naroči.

Naročnica Frances Skruke piše: "Mislila sem, da se oglasi zastopnik in mu obnovim naročnino, ker pa ga ni, jo pošljem direktno." Veliko naročnikov izgubimo, ker čakajo, "da pride kdo naokrog", in ker nihče ne pride, direktno pa tudi ne pošljejo, jih moramo črtati. Ako bi vsi posnemali omenjeno naročnino, bi list redno prejemali.

S. Menton, Detroit, piše med drugim: "Zbiranje prispevkov v fond za angleško prilogo povoljno napreduje. Upamo, da boste z rezultatom v naši naselbini zadovoljni."

Kadar berete ime Anton Zornik, tedaj veste, da je kaj storil v agitaciji. Nabral je na nominacijske peticije 220 podpisov za socialističnega predsedniškega in podpredsedniškega kandidata, 110 za kandidate v državne urade, in izmed teh so jih 50 dobili drugi. V fond za angleško prilogo je nabral \$6.65. — Kot poročajo listi, se je udeležilo socialističnega piknika v Bowser's Grove, Westmoreland County, zapadna Penna, tri tisoč ljudi. Glavni govornik je bil James H. Maurer.

Jacob Gabrenja, Park Hill, Pa., je nabral v fond za angleško prilogo \$7.75. Klub št. 1, Chicago, je pri-

speval v ta fond \$25, zadnjič pa v podporo Proletarcu nad \$90. Prispevki v fond za angleško prilogo so izkazani v tej številki.

Naročnik Frank Zaman, Puritan, Pa., ima o Proletarcu zelo laskavo mnenje. Nasprotnih misli pa je Geo. Vercie, Sawyerville, Ill., ki piše: "Prosim, da mi ustavite list, ker vi se sami med seboj bojujete. Uredniki so drug čez drugega, kakor sosedje. Ker je več različnih industrij, mora biti menda tudi več listov. Vi zahtevate, da bi bili vsi enakih misli, ali to ni bilo in ne bo nikdar." Rojak Verčič se seveda moti, kajti socialisti to ne zahtevajo in tudi Proletarec ne propagira, da bodimo vsi enakih misli.

John Strvašnik, Frontier, Wyo., je bil pri delu pred dobrim mesecem zelo poškodovan, posebno na nogi. Ali vzlic nesreči ima v mislih delo za ta list in bo zanj storil kolikor mogoče, istotako Frank Roleh, Diamondville, Wyo.

Ali je v vašem imenu ali vašem naslovu na 1. strani platnic morda pomota? Ali je pomota v kakem izkazu? Za vsako tako stvar se obrnite na upravnništvo. Če je naslov napačen in povzroča, da lista ne prejemate redno, pišite dopisnico čimprej. Pomote se dogode in kadar jih v omenjenih slučajih izsledite, nam boste zelo ustregli, če stvar sporočite brez odlašanja.

Ali ste se že naročili na revijo "Pod Lipo"? Kako vam ugaja? Povejte svoje mnenje o nji v dopisu. Naročnina na "Pod Lipo" je \$1.50 letno. Kdor poravnava naročnino ali se naroči na Proletarca znova, plača za oba lista samo \$4. Kdor pošlje tri celoletne naročnine na "Proletarca" v znesku \$9, bo dobival "Pod Lipo" eno leto brezplačno.

V čikaškem okraju pride blizu sto dolarjev davka na osebo

V čikaškem okraju (Cook County) je prišlo v prošlem letu \$90.01 davka na osebo. Skupno je bilo plačanega tristo dvajset milijonov dolarjev davka. Ako bi bilo gospodarstvo v javnih uradih kakor ni, če bi bilo namesto korupcije v njih poštenje, bi bili davki lahko polovico manjši in bi več zalegli. Ko ljudstvo poveri upravo socialistom, se sedanje stanje spremeni, preje ne.

ZADRUŽNA BANKA V LJUBLJANI

se priporoča rojakom v Ameriki za vse finančne transakcije.

Njene ameriške zveze so:
1.) S. N. P. J. v Chicagu. 2.) Amalgamated Trust and Savings Bank, Chicago, Ill., 111 West Jackson Blvd. 3.) Amalgamated Bank of New York, 11—15 Union Square, New York. 4.) Frank Sakser State Bank, New York.

Hranilne vloge obrestuje

nevezane po 5%
vezane po 7%

Denar za našo banko se lahko pošlje eni teh bank s pristavkom:

Na račun Zadrugne banke, (On account of Zadrugna Banka), Ljubljana, Jugoslavia

Zadrugni banki pa je treba sporočiti, koliko in kam se je denar nakazal in kakšnemu namenu naj služi. Obračajte se v vseh bančnih in podobnih poslih na naš zadrugni zavod.

ALI NAZADUJEMO, ALI NAPREDUJEMO?

V "Proletarcu" je bil pred tedni dopis "Od nekd", v katerem je pisec vpraševal, "Ali napredujemo, ali nazadujemo?" Izvajal je, da po njegovem nazadujemo, ker pa je hotel, da se ga uveri, če ima morda le on take misli je prosil, da naj o tem pišejo tudi drugi. Kot sem opazil, ni direktno nihče odgovarjal. Bom pa jaz prvi. Kot oni dopisnik, tako se tudi ta ne bo podpisal, niti ne bo navedel naselbine z imenom. Že to je znak — da ne napredujemo. Če hočeš pisati resnico brez olepšavanja, prideš v toliko zamer, da se več ne izkoplješ iz njih.

Ali gremo ameriški Slovenci v naprednosti naprej ali nazaj? Že več let zasledujem javno življenje v naselbini v kateri živim. Je ena večjih, ima mnogotera društva, dvorane, ima to in ono. Ima tudi socialistični klub. In konstatirati moram, da naša naprednost ne obstoja v duhu socializma, ampak ponajveč v — ne vem kaj bi rekel. V prvi vrsti smo lokalni patriotje, v drugi smo "narodni", in šele potem se izsledi tu ali tam kakega socialista. Socialisti kot taki se brigajo vse preveč za druge stvari, namesto za svoje. Takozvani napredni element dela vse preveč nepotrebne štafaže, in ta je vsa nepotrebna. Namesto, da bi gradili socialistično organizacijo, jamramo, frazarimo, se navdušujemo za brezpomembnosti, in posledica je nazadovanje, degeneracija napredne misli. Pred desetimi leti so bili naši ljudje boljši, bolj idealni, ni bilo še toliko pohlepa po dolarju, zato se tisti dopisnik, ki pravi, da so se mu zdeli naši rojaki pred desetletjem naprednejši nego danes, ni motil.

Salunov res ni več — ne takih, kakor smo jih imeli pred prohibicijo. Mesto teh se spreminjajo privatna stanovanja v beznice, in na mizi vidiš galon in v manjših steklenicah jeruš. Ljudje pijejo in se izgubljajo — da jih napredek nikoli ne najde. Trošijo denar za brozgo, v kak fond, ki služi napredku, se pa

na vso moč branijo prispevati. S to obrtjo se ukvarjajo pristaši raznih struj — "naprednjaki" in "nazadnjaki". Med gosti so istotako ljudje vseh "prepričanji". Dalj kot do sem večinoma ne gredo. Prepričanja tonejo v čašah. Če poskušaš z lepo besedo ugovarjati, prepričevati, nič ne opraviš. Če si oster, si "krenk" in ti očitajo, da delaš zgago.

Napredek bo imel lažjo pot, kadar bo sodrug spoznal sodruga za resničnega prijatelja, kadar bo človek imel toliko preudarnosti, da bo znal misliti širokogrudno, ne pa v mejah kakega lokalnega šovinizma, in kadar se bo navduševal za ideale, ne za prazne fraze.

Govorimo o enakopravnosti, svobodi, bratstvu in drugih lepih rečeh. Da bodo še lepše in resnične, to je, dosegljive, moramo imeti močno socialistično stranko, v kateri bodo člani res socialisti. Večkrat čitamo: podpirajmo to in ono. Dolžnost delavstva je, da podpira kar je delavskega. Tako pišejo naprednjaki naprednjakom. Nisem pa še čital, da bi rekli: Toliko in toliko nas je v delavski stranki, pridružite se ji tudi vi. V delavsko stranko spada delavstvo, in spadali bi tudi oni, ki so si opomogli, a so odvisni od prijateljstva delavcev. Kadar ima socialistična stranka priredbo, in se je udeležiš, pa vidiš: "napredno" slovensko delavstvo je bilo povabljen, a ga ni bilo blizu. Kje je? Na "domačih" piknikih in v sobah, kakor sem prej opisal. Če pokritiziraš, pa pravi ta ali oni: "Jaz moram tja, kjer se mi izplača." To ni jezik zavednih delavcev. Kje je med nami razredna zavest, kje so oni, ki bi bili sposobni dati napredni misli toliko življenja kot ga je imela pred dobrim desetletjem?—N. M.

Frank Mivšek COAL, COKE AND
WOOD. GRAVEL.
Waukegan, Ill. Phone 2726

DR. JOHN J. ZAVERTNIK
ZDRAVNIK IN KIRURG

Urad, 3724 West 26th Street

Stan 2225 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.
Tel. na domu Crawford 8440, v uradu Crawford
2212-2213. Uradije od 2. do 4. pop., izvzemši to-
rek in petek, in od 6. do 8. zvečer vsak dan.

SLOVENSKA PEKARNA

Slovincem in Hrvatom

v North Chicago-Waukegan, Ill.,

priporočamo moderno,
higijenično pekarno

"ROYAL BAKERY"

Gospodinje, vprašajte pri vašem trgovcu
vedno in povsod za kruh iz naše pekarnice.

ANTON F. ŽAGAR,
lastnik

1724 So. Sheridan Rd.

Tel. 5524

North Chicago, Ill.

FRANK VICICH

**FURNITURE—UPHOLSTERING
—REPAIRING—REFINISHING**

1842 W. 22nd St. Chicago, Ill.

Tel.: Canal 0384.

Se priporočata rojakom pri nakupu pohištva.—Vse kar se
rabi za dom. Parlor Suit napravimo po naročilu. Spre-
jemamo vsa v tapetniško stroko spadajoča dela. Kupujte
pri nas in si prihranite od 30 do 50%. Za popravilo nas
pokličite na dom. Vsako delo garantirano.

Odrpito od 8. zjutraj do 9. zvečer.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik
"PROSVETA".

List stane za celo leto \$5.00, pol leta pa \$2.50.
Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ice) je
treba za novo društvo. Naslov za list in za tajni-
štvo je:

2657 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

VŠČIPCI

RES DOBRA ŠUNKA.

"... Take šunke kot smo jo dobili pri Lazarjevih, nismo še jedli v Ameriki. Če je sam naš gospod župnik Rev. Ponikvar povžil šest kosov, potem že veste, da je bila dobra." ("Reporter" Pirčeve "A.D." v svojem opisu posetov po slovenskih farmah v clevelandski okolici.)

KAJ JE NESTRANKARSTVO?

Po slovensko tolmačeno med ameriškimi Slovenci je nestrankarstvo to, da si proti socialistični, to je delavski politiki, in s tem neposredno za kapitalistično. — Janez Zlatoust.

PIRČEV EDITORIAL DAJE NASVETE KONVENCIJAM.

Največ greši delegacija, kot tudi društvene seje radi stavljenih predlogov. Naši ljudje bi se morali do danes že navaditi, da so takozvani "posredovalni" predlogi in "protipredlogi" absolutno izven reda in postavno neveljavni. Predlog je predlog, in ko je stavljen in podpiran, mora iti na glasovanje, in je nedopustno postaviti protipredlog ali posredovalni predlog. Vi ne morete biti za tri stvari naenkrat. Vi lahko glasujete samo za predlog in proti predlogu. Da ali ne, in stvar je rešena. K predlogu je umestna debata,

in ko je ta gotova, se glasuje. Protipredlogi in posredovalni predlogi pa ustvarjajo neznosen, kaotičen položaj, ki zapravlja čas, ustvarja nejasnost in meša pojme konvenciji. — ("A. D." z dne 11. jul.)

SLOVENSKI DUHOVNIK MINISTERSKI PREDSEDNIK.

Dr. Anton Korošec, voditelj slovenske klerikalne stranke, je dobil od kralja Aleksandra mandat sestaviti novo vlado. Bila je božja volja in je mandat sprejel. Opozicija pa mu prerokuje hude čase, in ko bo po balkanskih in zapadnoevropskih metodah Korošec padel, bo padel z zavestjo, da je on prvi Slovenec, ki je dosegel čast premierja. — Reporter.

THE BOHUNKS.

Louis Adamič ni povedal še vse resnice, a še ta je mnogim neljuba. A nič ne pomaga, zrcalo ne laže, kadar se gledaš vanj. — RK.

PIŠEMO KARTE IN SE OTEPAMO KOMARJEV.

Delegatje in gosti so začeli prihajati na Ely v večjem številu že v soboto 28. julija. Nekaj gostov je prišlo že prej, med njimi naš Matija, ki je naše gore list. On je menda najbolj zaposlen član JSKJ, te dneve in v tem oziru prekaša celo tajnika Pišlerja. Matija se namreč trudi v prosep priredb, sega v roke, leta na okrog, naroča ter oddaja naročila. Drugi, ki smo manj pridni, pišemo karte ter se otepamo komarjev. Dele-

MARTIN BARETINCIC POGREBNI ZAVOD

324 BROAD STREET Tel. 1475 JOHNSTOWN, PA.

FENCL'S RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Crawford 1382

Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerne. Postrežba točna.

ANTOINETTE BEAUTY PARLOR

FRANCES A. TAUCHAR, lastnica

Edino slovensko podjetje te vrste v Chicagu.
Permanent waving, marcelling, finger and water waving etc.

Znižane cene za stalne kljentinje.

3525 W. 26th STREET, CHICAGO, ILL.

Tel.: Crawford 1031.

ANTON ZORNIK HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša posebnost.

Tel. Irwin 2102—R 2.

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

ZMERNE CENE IN TOČNA POSTREŽBA.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav.
Za obilna naročila se toplo priporočam.

Tel.: Crawford 2893.

Dr. Andrew Furlan

edini slovenski
ZOBOZDRAVNIK
V CHICAGO

3341 West 26th Street.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 6. popoldne in od 7. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop.

gatje seveda delajo neumorno, kakor je navada na konvencijah. — *Ocvirkov Onga.*

KDO GOVORI RESNICO?

Kot vidimo iz zapisnika konvencije SSPZ., Mr. Fr. Bostič (Chicago) ni navedel v dokaz imen članov, ki so bili po njegovi trditvi izključeni iz Slov. nar. pod. jednote zato, ker se niso strinjali z njenim odborom. Mr. Stirn trdi, da jih je navedel in da so iz zapisnika izpuščeni. Kaj je na stvari? Besedo ima predvsem Mr. Bostič, kajti če je njegova resnična, je čas, da se glavni odbor SNPJ. odstavi, če pa ni, naj se pokaže takega odbornika ki troši laži v svoje politične namene javnosti v pravi luči. — *A. Porenta.*

VPRAŠANJE ZDRUŽITVE.

Ako je konvencija SSPZ. odklonila združitev samo zato ker ji ni dovolji odbor SNPJ., čemu ni predlagala, da se združi s SNPJ. le pod pogojem, da njen sedanji odbor odstopi? — *Radovedo.*

ŠOLA RUDARJEV.

Jovo in Janko sta na posetu v Pittsburghu modrovala o sedanjem položaju med premogarji in prišla do zaključka, da sta se v teku te stavke veliko naučila. Draga je bila, težka za otroke, ki niso ničesar krivi — ampak šola je težka, pravijo. Jovo in Janko sta bila dolgo za Lewisa, potem sta se navdušila za Kamenevičev relief in Save the Union Committee, danes pa uvidevata, da sta bila vse križem izrabljana. Premogarji morajo začeti znova graditi unijo ki bo zanje, ne za "premogarje" v New Yorku ali za gospode odbornike v Indianapolisu. — *Pittsburghska cekarica.*

JE ŽE DOBRO, AMPAK — —

Če ste si skovali premoženje ko 18. amendment še ni bil v veljavi, je vse dobro in prav, in jaz vam ga privoščim, ampak čemu toliko zavisti sedaj? Mar se

bojite, da bi ga še kdo drugi "skoval"? In čemu se ne držati pravila, "pometaj najprvo pred svojim pragom"? Čemu iskati moje ime v "Proletarcu", ko pa me dobro poznaš, saj vendar vsaki dan hodiš pometati pred moj prag, drugega posla itak nimaš. — *A. K.*

"ČLANE VEN MEČEJO".

Jernej, Fr. Bostič in drugi ki so skregani z resnico trdijo, da pri SNPJ. dobre člane ven mečejo. Pri SSPZ. so žalili, provocirali ter napadali bivšega predsednika, ker ni obračal plašča po vetru in je ostal dosleden principu, da bi bilo združenje slovenskim podpornim organizacijam v korist, ne v škodo. "Vrgli" so ga iz urada, kot je nekdo dejal in Bingelj pisal, in "vrgli" bi ga še nekaj korakov dalj, če se bi smelo člane "izbacivati" tako kakor bi jih kak Jernej in njemu sorodni, če bi imeli moč in oblast. — *J. P.*

POPRAVEK.

V Proletarcu z dne 12. julija je bilo iz Herminie poročano o smrti s. Matija Arnolda, a v dopisu so bile netočnosti. Dotičnega sodruha je doletela nesreča, kakršna je opisana v dopisu, v Nemčiji, in ne v tej deželi. Večino svojega življenja je prebil v rudnikih v Nemčiji. Tu ni delal že par let. Poškodbe, ki si jih je nakopal tam, so mu okrajšale življenje. V Ameriki je bival 15 let. Član kluba je bil 7 let, a vsled pomankanja sredstev zadnje mesece ni plačeval članarine. Za napake v dopisu poročevalec v tem slučaju ni odgovoren.

Dobra prebava vas vzdrži hladnim, čilim in krepkim. Kamorkoli greste vzemite eno steklenico

Trinerjevega Grenkega Vina

s seboj. Ta čudovita želodčna tonika vam jamči dobro prebavo in popolno čistost vašega drobovja. Pri vseh lekarnarjih.

OPREZNI LJUDJE

skrbe za varnost svojih vlog, in jih nagajajo tako, da dobe čim več obresti. Naše investicije so za oprezne ljudi.

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 Blue Island Ave.,

Chicago, Ill.

OTTO KASPAR, predsednik.